

ಅಧ್ಯಾಯ - 6

ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕೆಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು

ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾವು 'ಕಲಿಕೆ' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡಾಗ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರು ಓದುವುದು ಮತ್ತು ಶಾಲೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಬೀಜಗಣಿತ, ಸ್ಪಾನಿಷ್, ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರ, ಅಥವಾ ಕರಾಟೆಯಂತಹ ವಿಷಯ ಅಥವಾ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಯಸುವ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಕಲಿಕೆ ಎಂಬುದು ಶಾಲೆಗೆ ಸೀಮಿತವಲ್ಲ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಕಲಿಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತೇವೆ. ಮಗುವೊಂದು ತನ್ನ ತೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ ತೂಗುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ಆಟಿಕೆಯನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಕಾಲ್ಗಳಿಂದ ಒದೆಯುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತದೆ, ಹದಿಹರೆಯದವರು ತಮ್ಮ ನೆಚ್ಚಿನ ಹಾಡುಗಳ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುವರು, ನನ್ನಂತಹ ಮಧ್ಯಮ ವಯಸ್ಕರು ತಮ್ಮ ಆಹಾರ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಯಾಮ ರೀತಿ ಬದಲಾಯಿಸಲು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ, ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಹಳೆಯ ಶೈಲಿಯ ದಿರಿಸುಗಳು (ನಾವು ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಶೈಲಿಯು) ಹೊಸ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದಾಗ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹೊಸ ಶೈಲಿಯ ಆಕರ್ಷಕ ದಿರಿಸುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಕಲಿಯುತ್ತೇವೆ. ಈ ಕಡೆಯದಾದ ಉದಾಹರಣೆಯು ಕಲಿಕೆ ಎಂಬುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಉದ್ದೇಶಪೂರಕವಾದುದಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ನಾವು ಹೊಸ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡಲು ಮತ್ತು ಹಳೆಯದನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡದೇ ಇರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅದು ಆ ರೀತಿ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ನಾವು ದಂತ ವೈದ್ಯರು ಬಳಸುವ ಡ್ರಿಲ್‌ನ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿದಾಗ ಅಥವಾ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಮೊದಲ ಸಲ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಟ್ಟಾಗ ಭಯ ಪಡುವ ಉದ್ದೇಶ ನಮ್ಮದಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಂದಿ ಭಯಕ್ಕೊಳಗಾಗುವುದಿದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಪ್ರಬಲ ವಿದ್ಯಾಮಾನವಾಗಿರುವಂತಹ ಈ ಕಲಿಕೆ ಎಂಬುದು ಏನಿರಬಹುದು?

ಕಲಿಕೆ: ಒಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ವ್ಯಾಪಕ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಅನುಭವವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಶಾಶ್ವತ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದಾಗ ಕಲಿಕೆ

ಕಲಿಕೆ: ಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಭವವು ಶಾಶ್ವತ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ.

ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕಾ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು (Behavioral Learning Theories): ಗಮನಿಸಬಹುದಾದ ವರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಬಾಹ್ಯಘಟನೆಗಳು ಕಾರಣ ಎಂದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವ ಕಲಿಕೆಯ ವಿವರಣೆಗಳು.

ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಬದಲಾವಣೆಯು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕ ಅಥವಾ ಅಥವಾ ಉದ್ದೇಶರಹಿತವಾಗಿರಬಹುದು, ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಕೆಟ್ಟದಕ್ಕಾಗಿರಬಹುದು, ಸರಿಯಾದುದಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ತಪ್ಪಾಗಿರುವುದಾಗಿರಬಹುದು, ಮತ್ತು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಅಪ್ರಜ್ಞಾತವಾಗಿರಬಹುದು (Hill (ಹಿಲ್), 2002). ಕಲಿಕೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಪರಸ್ಪರಕ್ರಿಯೆಯಿಸಿ

ಅನುಭವ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮುಖಾಂತರ ಆ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎತ್ತರ ಬೆಳೆಯುವುದು ಅಥವಾ ಕೂದಲು ಬೆಳ್ಳಗಾಗುವಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಲಿಕೆ ಎಂಬ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಯಿಲೆ, ಬಳಲಿಕೆ, ಅಥವಾ ಹಸಿವಿನಂತಹ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳೂ ಸಹ ಕಲಿಕೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಿಂದ ಹೊರಗಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಎರಡು ದಿನಗಳಿಂದ ಉಪವಾಸವಿರುವಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹಸಿದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಲಿಯಲಾರ ಮತ್ತು ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬಹಳ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಓಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಖಂಡಿತವಾಗಿ, ಕಲಿಕೆ ಎಂಬುದು ನಾವು ಹಸಿವು ಅಥವಾ ಅನಾರೋಗ್ಯದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಭಾಗಶಃ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ, ಕಲಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ವರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಬಹುತೇಕ ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆಯಾದರೂ, ಕೆಲವರು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದರೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವ ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕಲಿಕೆಯು ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಜರುಗುವ ಮಾನಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದ್ದು ಇದನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾದ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಆಲೋಚಿಸುವುದು, ನೆನೆಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವಂತಹ ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಮಾನಸಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೀರಿ (Schwartz (ಶ್ವಾರ್ಟ್ಸ್), Wasserman (ವಾಸೆರ್ಮನ್), & Robbins (ರಾಬಿನ್ಸ್), 2002).

ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿರುವಂತಹ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕಾ ಸಿದ್ಧಾಂತದ (behavioural learning theories) ಬಗ್ಗೆ ಒಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವರ್ತನಾವಾದದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಲಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು ಎಂಬ ಗೃಹೀತವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಬಾಹ್ಯ ಘಟನೆಗಳ ಆಗುಹೋಗು (effects) ಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಜೆ. ಬಿ. ವಾಟ್ಸನ್ (J.B. Watson) ರಂತಹ ಕೆಲವು ಆರಂಭಿಕ ವರ್ತನಾವಾದಿಗಳು ಮೂಲಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡುವಂತಹ ನಿಲುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಯೋಚಿಸುವುದು, ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಆಂತರಿಕ ಮಾನಸಿಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಅಥವಾ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಹಾಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಹಾಗೂ ಕಲಿಕೆಯ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ "ಮನೋವಾದ" (mentalism) ಎಂದು ಅವರಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಇಂಥದ್ದನ್ನು ಸೇರಿಸಬಾರದು ಎಂಬುದು ಅವರ ನಿಲುವಾಗಿತ್ತು. ನಾವು ಕಲಿಕೆಯ ವರ್ತನಾವಾದಿ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಮುನ್ನ ನಿಜವಾದ ತರಗತಿಯೊಂದರೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡೋಣ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯ ಸಂಭವನೀಯ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸೋಣ.

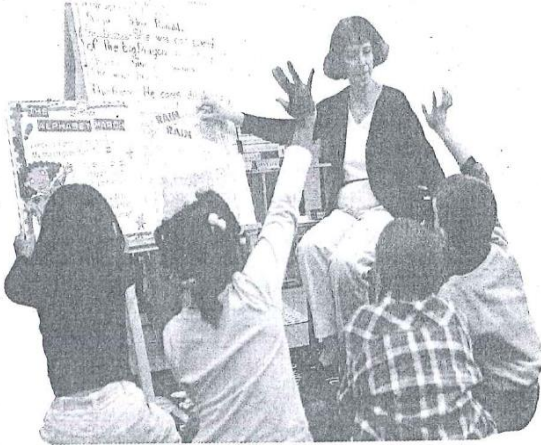
ಕಲಿಕೆ ಎಂಬುದು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಕಾಣುವಂತೆಯೇ ಎಂದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ

ಎಂಟನೇ ತರಗತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸಹಕರಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಕಿಯೊಂದಿಗೆ (ಶಿಕ್ಷಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ (Student Teacher) ತಮ್ಮ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ

ಬೋಧಿಸುವುದನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಅನುವುಮಾಡಿ ಕೊಡುವ ಮತ್ತು ಸಮಂಜಸ ಸಲಹೆ ನೀಡುವ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಸಹಕರಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಕ (Cooperating Teacher) ರೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ವಿಷಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿರುವ ಅನುಭವಶಾಲಿಯಾದ ವೃತ್ತಿಪರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.) ಕೆಲವು ವಾರಗಳವರೆಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ ನಂತರ ಎಲಿಜಬೆತ್‌ಳು ಈಗ ತಾನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ತರಗತಿಯ ಮೇಜಿನ ಹಿಂಬದಿಯಿಂದ ತರಗತಿಯ ಮುಂದೆ ಬಂದಾಗ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವಯಸ್ಕರೊಬ್ಬರು ತನ್ನ ತರಗತಿಯ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡಳು. ಅವರು ಅವಳ ಕಾಲೇಜಿನ ಸೂಪರ್‌ವೈಸರ್ ಮಿಸ್ಸರ್ ರಾಸ್ ಆಗಿದ್ದರು. ಒಡನೆಯೇ ಅವಳ ಮುಖ ಮತ್ತು ಕತ್ತಿನ ಸ್ನಾಯುಗಳು ಬಿಗಿಗೊಂಡವು ಮತ್ತು ಅವಳ ಕೈ ನಡುಗತೊಡಗಿತು.

"ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ," ಎಂದು ಮಿಸ್ಸರ್ ರಾಸ್ ಹೇಳಿದರು. "ನನ್ನ ಆರು ಭೇಟಿಗಳ ಪೈಕಿ ಇದು ಮೊದಲ ಭೇಟಿಯಾಗಿದೆ, ನಿನ್ನ ರಾತ್ರಿ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ" ಎಂದರು.

ಎಲಿಜಬೆತ್‌ಳು ತನ್ನ ಆತಂಕವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು, ಆದರೆ ಪಾಠದ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅವಳ ಕೈಗಳು ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದವು.



"ನಾವು ಈ ದಿನವನ್ನು ಒಂದು ಆಟದೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭಿಸೋಣ. ನಾನು ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ನಿಮಗೆ ಹೊಳೆಯುವ ಮೊದಲ ಪದಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಿ. ಉತ್ತರ ನೀಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈಗಳನ್ನು ಎತ್ತುವುದೇನೂ ಬೇಡ. ಜೋರಾಗಿ ಹೇಳಿ ಸಾಕು, ನಾನು ಅವುಗಳನ್ನು ಕಪ್ಪು ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಸಾರಿ ಮಾತನಾಡಬೇಡಿ. ನಿಮ್ಮ

ಪದವನ್ನು ಹೇಳುವ ಮುನ್ನ ಬೇರೆಯವರು ತಮ್ಮ ಪದವನ್ನು ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸುವವರೆಗೂ ಕಾಯಿರಿ. ಸರಿ ನಾನೀಗ ಮೊದಲ ಪದವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ: ಗುಲಾಮಗಿರಿ."

ಕಲಿಕೆ ಎಂದರೇನು? ವರ್ತನಾ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಗಮನಿಸಬಹುದಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತಾ ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಚೋದಕಗಳ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

"ಆಂತರಿಕ ಯುದ್ಧ." "ಲಿಂಕನ್." "ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ" "ವಿಮುಕ್ತಿಯ ಘೋಷಣೆ." ಉತ್ತರಗಳು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೊರಬಂದವು. ಎಲಿಜಬೆತ್‌ಳು ಮಕ್ಕಳು ತನ್ನ ಆಟವನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನಿರಾಳವಾದಳು.

"ಸರಿ, ವೆರಿ ಗುಡ್," ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ. "ಈಗ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ: ದಕ್ಷಿಣ," ಎಂದಳು.

"ದಕ್ಷಿಣ ಕ್ಯಾರೊಲೈನಾ." "ದಕ್ಷಿಣ ಡಕೋಟಾ." "ದಕ್ಷಿಣ ಸ್ವೀಟ್ಸ್ ಬಂದರು," ಎಂಬ ಉತ್ತರಗಳು ಹೊರಬಂದವು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ "ಇಲ್ಲಾ, ದಕ್ಷಿಣ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಒಕ್ಕೂಟ (the Confederacy), ದಡ್ಡ." "ಗಾನ್ ವಿತ್ ದ ವಿಂಡ್." "ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಗೇಬಲ್," ಕೂಡ ಬಂದವು. ಕೊನೆಯ ಉತ್ತರದೊಂದಿಗೆ ತರಗತಿ ಕೋಣೆಯಲ್ಲೆಡೆ ನಗುವಿನ ಅಲೆ ಹರಡಿತು.

"ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಗೇಬಲ್!" ಎಲಿಜಬೆತ್‌ಳು ಕನಸುಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟಳು. " 'ಗಾನ್ ವಿತ್ ದ ವಿಂಡ್' ಸಿನೆಮಾವು ಕಳೆದ ವಾರ ದೂರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗಿತ್ತು," ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿ ತಾನೂ ಸಹ ನಕ್ಕಳು. ಅಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಗತೊಡಗಿದರು. "ಸಾಕು, ಈಗ ಎಲ್ಲರೂ ಪಾರದತ್ತ ಗಮನ ಕೊಡಿ," ಎಂದು ಎಲಿಜಬೆತ್ ಮುಂದುವರೆಸಿದಳು. "ಈಗ ನಾನು ಇನ್ನೊಂದು ಪದವನ್ನು ಹೇಳುವೆ: ಉತ್ತರ."

"ಬ್ಲೂ ಬೆಲ್ಲಿಸ್." ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಗುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. "ಯೆಲ್ಲೋ ಬೆಲ್ಲಿಸ್." "ಬೆಲ್ಲಿ ಡ್ಯಾನ್ಸ್‌ಸ್" ನಗುವು ಮುಂದುವರೆದುಕೊಂಡೇ ಹೋಯಿತು ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಪದಗಳಿಗೆ ಸನ್ನೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು.

"ದಯವಿಟ್ಟು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಕೇಳಿ, ಏಕೋ ಇದು ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ, ವಿಷಯಾಂತರವಾಗುತ್ತಿದೆ (these ideas are getting a little off base)," ಎಂದು ಎಲಿಜಬೆತ್ ಯಾಚಿಸಿದಳು. ಹಾಗೆಂದ ತಕ್ಷಣ,

"ಆಫ್ ಬೇಸ್? ಬೇಸ್‌ಬಾಲ್," ಎಂಬುದಾಗಿ ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಗೇಬಲ್ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ಹುಡುಗ ಕಿರುಚಿದ. ಅವನು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಪೇಪರ್ ಬಾಲನ್ನು ತರಗತಿಯ ಕೊನೆಯ ಬೆಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರೇ ರೋಜರ್ ಕ್ಲೆಮೆನ್ಸ್ ನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾ ಎಸೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದ.

"ದಿ ಅಟ್ಲಾಂಟಾ ಬ್ರೇವ್ಸ್." "ನೊ ದಿ ಮೆಟ್ಸ್." "ಶಿಯಾ ಸ್ಟೇಡಿಯಂ." "ಹಾಟ್ ಡಾಗ್ಸ್." "ಪಾಪ್‌ಕಾರ್ನ್." "ಚಲನಚಿತ್ರಗಳು." "ಡಿವಿಡಿಗಳು." "ಗಾನ್ ವಿತ್ ದ ವಿಂಡ್." "ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಗೇಬಲ್." (The Atlanta Braves." "No the Mets." "Shea Stadium." "Hot dogs." "Popcorn." "Movies." "DVDs," "Gone with the Wind." "Clark Gable.") ಎಂಬೆಲ್ಲಾ ಪದಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬಂದವು. ಯಾವುದೋ ಕಾರಣಕ್ಕೆ "ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಗೇಬಲ್" ಸಾಲು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದೊಡ್ಡ ನಗುವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ತನ್ನ ತರಗತಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ತಕ್ಷಣವೇ ಎಲಿಜಬೆತ್‌ಳಿಗೆ ಅರಿವಾಯಿತು.

"ಸರಿ, ನಿಮಗೆ ಆಂತರಿಕ ಯುದ್ಧದ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ತಿಳಿದಿರುವ ಕಾರಣ, ನಿಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿರಿ ಮತ್ತು ಪೆನ್ನುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ," ಎಂದು ಎಲಿಜಬೆತ್‌ಳು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೇಳಿದಳು. ಸಹಪ್ರಯತ್ನದ, ತೆರೆದ-ಪುಸ್ತಕ ಯೋಜನೆ (Open-book project) ಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಲೋಚನೆ ಇದ್ದ ವರ್ಕ್‌ಟಾಕ್‌ಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು. "ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ನಿಮಗೆ 20 ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲಾವಕಾಶವಿದೆ," ಎಂದಳು.

"ನಮಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ ಎಂದು ನಮಗೆ ನೀವು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ!" "ಇದು ನ್ಯಾಯಯುತವಲ್ಲ!" "ನಮಗೆ ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕಲಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ!" "ನಾನೇನೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಲ್ಲ!" ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮೃದು ವರ್ತನೆಯುಳ್ಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲರೂ ದೂರತೊಡಗಿದರು, ಬೇಸರಿಸತೊಡಗಿದರು. "ನಾನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಿಗೆ ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ; ಇದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಹಕ್ಕಿನ ಉಲ್ಲಂಘನೆ!" ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೋರ್ವರಿಂದ ಹೊರಬಂದಿತು.

ಈ ಕಡೆಯ ಹೇಳಿಕೆಯು ಎಲಿಜಬೆತ್‌ಳಿಗೆ ಜೋರಾಗಿ ನಾಟಿತು. ಆಂತರಿಕ ಯುದ್ಧದ ಬಗೆಗಿನ ಈ ಘಟಕಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಾಭಾವಿ ಸಿದ್ಧತೆಯಾಗಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮುಂಚೆ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಎಲಿಜಬೆತ್‌ಳಿಗೆ ತಾನು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥಳು ಎನ್ನುವ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ಅವಳು 'ಈ 'ಪರೀಕ್ಷೆ'ಗೆ ಹೇಗೆ ತಾನೆ

ಗುಣಾಂಕಗಳನ್ನು ನೀಡಲಿ,' ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದಳು? ವರ್ಕ್ಯಿಟ್‌ನ ಮೊದಲ ವಿಭಾಗವು ಆಂತರಿಕ ಯುದ್ಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸತ್ಯಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿತ್ತು, ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರೆಲ್ಲ ನೋವುಂಡರೋ ಅಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಸಂದರ್ಶನಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಾರ್ತೆಗಳ ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೊಂದನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದಿತ್ತು.

"ಸರಿ ಸರಿ, ಪರೀಕ್ಷೆ ಬೇಡ. ಆದರೆ ಈ ವರ್ಕ್ಯಿಟ್‌ನ್ನು ಗುಣಾಂಕಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ. ನೀವೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಇದನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಬೆಳಗಿನ ನಿಮ್ಮ ವರ್ತನೆಯು ನೀವು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅರ್ಹರಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ನೀವು ವರ್ಕ್ಯಿಟ್‌ನ ಮೊದಲ ಭಾಗವನ್ನು ಸದ್ಭಾವದಿಂದ ಹಾಗೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಭಾಗವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಬಹುದು," ಎಂದಳು. ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಾರ್ತಾ ಸಂದರ್ಶನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ವಿಷಯವಸ್ತುವನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಮನಸ್ಸಿದೆ ಎಂಬುದು ಎಲಿಜಬೆತ್‌ಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು.

ಈ ನಡುವೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನೋಡಲು ಎಲಿಜಬೆತ್‌ಳಿಗೆ ಭಯ. ಅವರು ತಮ್ಮ ವೀಕ್ಷಣಾ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು?

ಎಲಿಜಬೆತ್‌ಳ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಕಲಿಕೆ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಎಲಿಜಬೆತ್‌ಳ ಬಳಿ ಕೆಲವು ಒಳ್ಳೆಯ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಇದ್ದವು, ಆದರೆ ಕಲಿಕಾ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅವಳು ಕೆಲವು ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ನಾವು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಮುಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಏನಾಯಿತು ಎಂದು ಘಟನೆಯ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಹಿಂದಿರುಗೋಣ. ಆರಂಭಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ವಿಭಿನ್ನ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲಿಗೆ ಅವಳ ಕಾಲೇಜಿನ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ತರಗತಿಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಅವಳ ಕೈಗಳು ನಡುಗತೊಡಗಿದವು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು 'ದಕ್ಷಿಣ' ಎಂಬ ಪದದೊಂದಿಗೆ 'ಕ್ಯಾರೊಲೈನಾ' ಮತ್ತು 'ಡಕೋಟಾ' ದಂತಹ ಪದಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಅಸಮಂಜಸ ಉತ್ತರಗಳೊಂದಿಗೆ ಇಡೀ ತರಗತಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿತವಾದ ಮೂರು ಕಲಿಕಾ ವಿಧಾನಗಳೆಂದರೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳೆಂದರೆ ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕೆ (Classical Conditioning), (ಪ್ರಚೋದಕ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ) ಭಾವಸಾಮೀಪ್ಯತೆ (Contiguity), ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಸೂತ ಕಲಿಕೆ (Operant conditioning). ಮುಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಾವಸಾಮೀಪ್ಯತೆಯೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭಿಸಿ ಈ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಕಲಿಕಾ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸೋಣ.

ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಿ

ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ™

ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ
ಕಲಿಕೆ (I, ೦೧)

ಬಹಳಷ್ಟು ತರಗತಿ ಕಲಿಕೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು
ಭಾವಸಾಮೀಪ್ಯತೆಗೆ ಆರೋಪಿಸಬಹುದು
(ಅಂದರೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ
ಮೂಲಕ ಕಲಿಯುವುದು). ನಿಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಕಿಯು

ಕಲಿಕೆಯ ಆರಂಭಿಕ ವಿವರಣೆಗಳು :
**ಭಾವಸಾಮೀಪ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ
ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕೆ**

ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಬಹಳ ಆರಂಭದ
ವಿವರಣೆಯು ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ (384- 322 B.C)
ರಿಂದ ದೊರೆತಿದೆ. ಅವರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ನಾವು
ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು (1) ಅವುಗಳ ನಡುವೆ
ಸಾಮ್ಯವಿದ್ದಾಗ (2) ಅವು ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿರುವಾಗ,
ಮತ್ತು (3) ಅವುಗಳಿಗೆ 'ಭಾವಸಾಮೀಪ್ಯತೆ'
ಇರುವಾಗ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಈ ಕಡೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದುದು, ಏಕೆಂದರೆ 'ಭಾವಸಾಮೀಪ್ಯತೆ
ಕಲಿಕೆಯ' ಎಲ್ಲಾ ವಿವರಣೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. **ಭಾವಸಾಮೀಪ್ಯತೆ
(contiguity)ಯ** ಸಿದ್ಧಾಂತವೇನೆಂದರೆ, ಯಾವಾಗ ಎರಡು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು
ಸಂವೇದನೆಗಳು (sensations) ಒಟ್ಟಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಕಷ್ಟು ಬಾರಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತ ಇರುತ್ತವೆಯೋ
ಆಗ ಅವುಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವು ಬೆಸೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆ ನಂತರ ಆ ಪ್ರೇರಿಕೆ ಕೇವಲ
ಒಂದು ಸಂವೇದನೆ (**stimulus (ಪ್ರಚೋದಕ)**) ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಇನ್ನೊಂದನ್ನೂ
ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು (**response (ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ)**) (Rachlin (ರಾಕ್ಲಿನ್), 1991;
Wasserman (ವಾಸೆರ್ಮನ್) & Miller (ಮಿಲ್ಲರ್), 1997).

ಭಾವಸಾಮೀಪ್ಯತೆ: ಪುನರಾವರ್ತಿತವಾಗಿ
ಜೊತೆಯಾಗುವ ಎರಡು ಘಟನೆಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ
ಸಂಬಂಧ.

ಪ್ರಚೋದಕ: ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲಗೊಳಿಸುವ
ಘಟನೆ.

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ: ಪ್ರಚೋದಕಕ್ಕೆ ಗಮನಿಸಬಹುದಾದ
ಪ್ರತಿವರ್ತನೆ.

ಭಾವಸಾಮೀಪ್ಯತಾ ಕಲಿಕೆಯ
ಕೆಲವು ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಎಲಿಜಬೆತ್‌ರ
ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ
ಕಂಡುಬಂದವು. "ದಕ್ಷಿಣ" ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು "ಕ್ಯಾರೊಲೈನಾ" ಮತ್ತು
"ಡೆಕೋರಾ" ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು
ಹೊಂದಿಕೆ ಮಾಡಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು
ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಜೊತೆಯಾಗಿ ಅನೇಕ

ಬಾರಿ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ಪದಗುಚ್ಛಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವಾಗ ಇತರೆ
ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳಬಹುದು, ಆದರೆ ಭಾವಸಾಮೀಪ್ಯತೆಯು
ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಾವಸಾಮೀಪ್ಯತೆಯು 'ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕೆ'
ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಇನ್ನೊಂದು ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ
ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ಯಾವ್ಲೊವ್‌ರವರ ಸಂದಿಗ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಅನ್ವೇಷಣೆ: ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕೆ

ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಚಿತ್ರಣದ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ:

ಫ್ರೆಂಚ್ ಫ್ರೈಸ್ ಮಾಡುವಾಗ ಬರುವ ವಾಸನೆ.

ಚಾಕಲೇಟ್ ಫಡ್ಜ್ ರುಚಿ.

ನೀವು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಜುಗರ ಅನುಭವಿಸಿದ ಘಟನೆ.

ದಂತವೈದ್ಯರು ಹಲ್ಲು ಕೊರೆಯುವ ಡ್ರಿಲ್‌ನ ಶಬ್ದ.

ನೀವು ಈ ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ನೀವು ಏನನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಿರಿ?

ನೀವು ನನ್ನಂತೆಯೇ ಆಗಿದ್ದರೆ, ದಂತವೈದ್ಯರ ಡ್ರಿಲ್‌ನ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ನಿಮ್ಮ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಸ್ನಾಯುಗಳು ಬಿಗಿಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಉಪ್ಪಿನ ಫ್ರೆಂಚ್ ಫ್ರೈಸ್ ಅಥವಾ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕರಗುವ ಸಿಹಿಯಾದ ಚಾಕಲೇಟ್‌ನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನನ್ನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ನೀರೂರುತ್ತದೆ (ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಾತ್ರಿ 11.57ಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದಿರುವಾಗ). ನನಗೆ ನೆನಪಿರುವಂತೆ ನಾನು ಚಕ್ರದಂತೆ ಪಲ್ವಿ ಹೊಡೆಯುವ ಕಸರತ್ತನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಆಯ ತಪ್ಪಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳ ಎದುರು ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದಿದ್ದೆ. ಅದು ನನಗೆ ಬಹಳ ಮುಜುಗರವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ ಘಟನೆ. ಸಣ್ಣ ಮುಜುಗರದ ಭಾವನೆಯು ಇಂದಿಗೂ ಆ ನೆನಪಿನೊಂದಿಗೆ ಇದೆ. ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕೆಯು (Classical conditioning) ಭಯ, ಹೆಚ್ಚಿದ ಸ್ನಾಯುಗಳ ಒತ್ತಡ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರೂರುವುದು, ಅಥವಾ ಬೆವರುವಿಕೆಯಂತಹ 'ಅನೈಚ್ಛಿಕವಾದ' ಸಂವೇಗಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ಶಾರೀರಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವುದರ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪ್ರತಿಪ್ಪಂದನಗಳು (respondents) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು, ಏಕೆಂದರೆ ಇವು ಪ್ರಚೋದಕಗಳಿಗೆ ಅನೈಚ್ಛಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯರು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಚೋದಕಕ್ಕೆ (ಈ ಪ್ರಚೋದಕಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಯಾವುದೇ ಆಗುಹ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಬಹಳ ವಿಭಿನ್ನ ಆಗುಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ) ಅನೈಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವಂತೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಬಹುದು. ಈ ಪ್ರಚೋದಕವು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅನೈಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸುತ್ತದೆ ಅಥವಾ 'ಹೊರತರುತ್ತದೆ.'

ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು 1920 ರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಷ್ಯಾ ದೇಶದ ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾಗಿದ್ದ ಐವನ್ ಪ್ಯಾವ್ಲಾಫ್ (Ivan Pavlov) ರವರು ಕಂಡುಹಿಡಿದರು. ಪ್ಯಾವ್ಲಾಫ್‌ರವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಾಯಿಗಳ ಜೀರ್ಣಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದಾದಮೇಲೊಂದು ಅಡತಡೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದರು. ನಾಯಿಗಳು ಆಹಾರವನ್ನು ತಿಂದ ನಂತರ ಜೀರ್ಣಕಾರಿ ರಸವನ್ನು ಸ್ರವಿಸಲು ಎಷ್ಟು ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಆದರೆ ಮಧ್ಯಂತರಗಳ ಸಮಯವು ಬದಲಾಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು. ಮೊದಲಿಗೆ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಂತೆಯೇ ನಾಯಿಗಳು ಆಹಾರವನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸಿದವು. ಆ ನಂತರ ಆಹಾರವನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದವು. ಕೊನೆಗೆ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಬರುವುದನ್ನು ಕಂಡ ಒಡನೆಯೇ ನಾಯಿಗಳು ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದವು. ಪ್ರಯೋಗಕರ್ತರ ಬಿಳಿಯ ಕೋಟು ಮತ್ತು ಅವರ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಸದ್ದು ಇವು ಕೂಡಾ ನಾಯಿಗಳಿಗೆ ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸಲು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದವು. ಪ್ಯಾವ್ಲಾಫ್‌ರವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಗದ ಮೂಲ ಹಾದಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಳಸುದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದರು.

ತಮ್ಮ ಆರಂಭಿಕ ಪ್ರಯೋಗ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಪ್ಯಾವ್ಲಾಫ್ ಶ್ರುತಿಕವೆಯಿಂದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಅದಕ್ಕೆ ಬರುವ ನಾಯಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ, ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸುವಿಕೆ

ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿಕವೆಯ ಶಬ್ದವು ತಟಸ್ಥ ಪ್ರಚೋದಕ (neutral stimulus)ವಾಗಿತ್ತು, ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಯಾವುದೇ ಜೊಲ್ಲುಸುರಿಸುವಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ಪ್ಯಾವ್ಲೊವ್‌ರವರು ನಾಯಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ನಾಯಿಯು ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸಿತ್ತು. ಆಹಾರವು ಸಹಜ ಪ್ರಚೋದಕ (unconditioned stimulus (US) ವಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಜೊಲ್ಲುಸುರಿಸುವಿಕೆಯ ನಡುವೆ ಸಹಜ ಸಂಬಂಧ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪೂರ್ವಾಭಾವಿ ತರಬೇತಿ ಅಥವಾ "ಪಳಗಿಸಬೇಕಾದ" ಅಗತ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸುವಿಕೆಯು ಸಹಜ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ (unconditioned response (UR)) ಯಾಗಿತ್ತು, ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಅನ್ಯಚಿಹ್ನವಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಿದ್ದು, ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಆಹಾರ, ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಶ್ರುತಿಕವೆಯ ಶಬ್ದ - ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಪ್ಯಾವ್ಲೊವ್‌ರವರು ಶ್ರುತಿಕವೆಯ ಶಬ್ದದ ಮೂಲಕ ನಾಯಿಯು ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸುವಂತೆ ಪಳಗಿಸಬಹುದು ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅವರು ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಆಹಾರವನ್ನು ಭಾವಸಾಮೀಪ್ಯತೆಯ ಮೂಲಕ ಜೊತೆಯಾಗಿಸುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದರು. ಪ್ರಯೋಗ ಆರಂಭದ ಮುನ್ನ ಅವರು ಶ್ರುತಿಕವೆಯ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಂತರ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಆಹಾರವನ್ನು ಉಣಿಸಿದರು. ಪ್ಯಾವ್ಲೊವ್ ಇದನ್ನು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಪುನರಾವರ್ತಿಸಿದ ನಂತರ, ನಾಯಿಯು ಆಹಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮುನ್ನವೇ, ಶ್ರುತಿಕವೆಯ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸುವುದನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿತು. ಈಗ ಶ್ರುತಿಕವೆಯ ಶಬ್ದವು ನಾಯಿಗೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಪಳಗಿಸಿದ ಪ್ರಚೋದಕ (Conditioned stimulus (CS)) ವಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಶಬ್ದದ ನಂತರ ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಪಳಗಿಸಿದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ (Conditioned response (CR)) ಯಾಗಿತ್ತು.

ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣ, ಭೇದ ಗ್ರಹಣ ಮತ್ತು ವಿಲೋಪನ

ಪ್ಯಾವ್ಲೊವ್‌ರವರ ಕಾರ್ಯವು ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಮೂರು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು: 'ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣ, ಭೇದ ಗ್ರಹಣ, ಮತ್ತು ವಿಲೋಪನ' (ಹಿಲ್, 2002). ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸುವುದನ್ನು ನಾಯಿಗಳು ಕಲಿತ ನಂತರ, ಅವುಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋರಾಗಿ ಅಥವಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕೇಳಿದಂತಹ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಮ್ಯವಿರುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗಲೂ ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು **ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣ (generalisation)** ಎಂದು

ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕೆ: ಹೊಸ ಪ್ರಚೋದಕದೊಂದಿಗೆ ಅನ್ಯಚಿಹ್ನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ.

ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದನಗಳು: ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಚೋದಕದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು (ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಹಜವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಅಥವಾ ಅನ್ಯಚಿಹ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ).

ತಟಸ್ಥ ಪ್ರಚೋದಕ: ಪ್ರಚೋದಕವು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಹಜ ಪ್ರಚೋದಕ: ಅನ್ಯಚಿಹ್ನವಾಗಿ ಸಂವೇಗಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ದೈಹಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಪ್ರಚೋದಕ.

ಸಹಜ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ: ಸಹಜವಾಗಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಸಂವೇಗಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ದೈಹಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ.

ಪಳಗಿಸಿದ ಪ್ರಚೋದಕ: ಪಳಗಿಸಿದ ನಂತರ ಸಂವೇಗಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ದೈಹಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಪ್ರಚೋದಕ.

ಪಳಗಿಸಿದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ: ಈ ಮೊದಲು ತಟಸ್ಥ ಪ್ರಚೋದಕವಾಗಿದ್ದ ಸಂಗತಿಗೆ ಕಲಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣ: ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರಚೋದಕಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವುದು.

ಭೇದ ಗ್ರಹಣ: ಸಾಮ್ಯ ರೀತಿಯ ಆದರೆ ತದೂಪಿಯಲ್ಲದ ಪ್ರಚೋದಕಗಳಿಗೆ ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವುದು.

ವಿಲೋಪನ: ಕಲಿತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಕ್ರಮೇಣ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುವುದು.

ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸುವಂತಹ ಪಳಗಿಸಿದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರಚೋದಕಗಳ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣಗೊಂಡಿತ್ತು ಅಥವಾ ಸಂಭವಿಸಿತ್ತು. ಪ್ಯಾವ್ಲಾಫ್‌ರವರು ನಾಯಿಗೆ **ಭೇದ ಗ್ರಹಣವನ್ನು (discrimination)** - ಅಂದರೆ, ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಇತರ ಶಬ್ದಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದೇ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲು ಕಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅಂದರೆ ಒಂದೇ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಆಹಾರವು ದೊರೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಅದೇ ರೀತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ನಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕಲಿಸಿದರು. ಪಳಗಿಸಿದ ಪ್ರಚೋದಕ (ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಶಬ್ದ) ಪುನಾರವರ್ತಿತವಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಸಹಜ ಪ್ರಚೋದಕವು (ಆಹಾರ) ದೊರೆಯದೇ ಇದ್ದಾಗ **ವಿಲೋಪನವು (extinction)** ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಪಳಗಿಸಿದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ (ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸುವಿಕೆ)ಯು ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅಂತಿಮವಾಗಿ "ನಂದಿಹೋಗುತ್ತದೆ" - ನಂತರ ಇದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ಯಾವ್ಲಾಫ್‌ನ ಪಳಗಿಸಿದ ವರ್ತನಾ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಕೇವಲ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳದ್ದು ಎಂದು ನೀವು ಭಾವಿಸಿದರೆ ನಾನು ಇಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ *USA Today* (ಯುಎಸ್‌ಎ ಟುಡೆ) ಯಲ್ಲಿ ಓದಿದ, "Y ತಲೆಮಾರಿನ" ಜನರನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅಂದರೆ 1977 ರಿಂದ 1994ರ ಒಳಗೆ ಜನಿಸಿದ ಜನರನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಯಾರಿಸಿದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಒಂದು ಜಾಹಿರಾತನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಸುದ್ದಿಯ ಕಥೆಯೊಂದರ ಭಾಗವನ್ನು ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ:

ಮೌಂಟನ್ ಡ್ಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕರು ಜಾಹಿರಾತಿನ ಈ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಒಂದು ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ: ಅದು ಪ್ಯಾವ್ಲಾವಿಯನ್ ಸಂಬಂಧ. ಸರ್ಪಿಂಗ್, ಸ್ಕೇಟ್ ಬೋರ್ಡ್ ಮತ್ತು ಸ್ನೋಬೋರ್ಡ್ ಪಂದ್ಯಾವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಂಪೆನಿಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ನಮೂನೆಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುವ ಮೂಲಕ "ತಮ್ಮ ಬ್ರ್ಯಾಂಡ್ ಮತ್ತು ಆಟಗಾರರ ಆಹ್ಲಾದಕರ ಅನುಭವದ ನಡುವೆ ಪ್ಯಾವ್ಲಾವಿಯನ್ ಸಂಬಂಧ ಇದೆ" ಎಂದು ಮೌಂಟನ್ ಡ್ಯೂ ಉತ್ಪಾದಕರಾದ ಪೆಪ್ಸಿಯ ಉನ್ನತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ಡೇವ್ ಬರ್ವಿಚ್ (Dave Burwich) ಹೇಳಿದರು (Horovitz (ಹಾರೊವಿಟ್ಸ್), ಏಪ್ರಿಲ್ 22, 2002, ಪು. B2).

ಬಹುಶಃ ಅವರು ಗಣಿತದ ಮನೆ-ಪಾಠ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಹ ಕೊಡಬಹುದು!

ಹಲವಾರು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಬಹುತೇಕ ನಮ್ಮ ಸಂವೇಗಾತ್ಮಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿರುವಂತಹ ಸಂಭವನೀಯತೆಯಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಎಲಿಜಬೆತ್‌ಳು ತಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅವಳ ಕೈಗಳು ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದದ್ದು, ಅವಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಆಗಿರುವ ಅಹಿತಕರ ಅನುಭವಗಳ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಆಗಿರಬಹುದು. ಬಹುಶಃ ಹಿಂದೆ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುಜುಗರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು ಹಾಗೂ ಈಗ ತಾನು ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುವ ಆಲೋಚನೆಯೇ ಸಾಕು ಅವಳ ಎದೆಬಡಿತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಅಂಗೈ ಬೆವರಲು. ಪ್ಯಾವ್ಲಾಫ್‌ರವರ ಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವ ಇತರ ಸಂಶೋಧಕರ ಶೋಧನೆಗಳು ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಿರ್ವಾಹಕರಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುವ ರೀತಿಯ ಒಳಾಧ್ಯಕ್ಷಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಸಂವೇಗಗಳು ಮತ್ತು ಧೋರಣೆಗಳು ಹಾಗೂ ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸತ್ಯಸಂಗತಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತರಗತಿ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಲಾಗುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಡಿ. ಈ ಸಂವೇಗಾತ್ಮಕ ಕಲಿಕೆಯು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಲಿಕೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಬಹುದು.

'ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯು' ಸೂಚಿಸಿರುವಂತೆ ಎಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೂ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಸಂವೇಗಾತ್ಮಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಜನರು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು.

ಸ್ವತಃ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ

ತಟಸ್ಥ ಪ್ರಚೋದಕವು ಹೇಗೆ ಪಳಗಿಸಿದ ಪ್ರಚೋದಕವಾಗುತ್ತದೆ?

ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣ ಮತ್ತು ಭೇದ ಗ್ರಹಣ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ.

ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಸೂತ ಕಲಿಕೆ: ಹೊಸ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾವು ಜೊಲ್ಲುಸುರಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಭಯದಂತಹ ಅನೈಚ್ಛಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ ವರ್ತನೆಯ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ

ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಿ
ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ™
ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಸೂತ ಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲನಿಯಮಗಳು (I, AI)

ವರ್ತನಾವಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ 'ಪ್ರತಿಫಲ' ಮತ್ತು 'ಶಿಕ್ಷೆ' ಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಕಲಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಅನುಸೂಚಿಯು ಯಾವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರ ಒಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಗ್ರಹಿಕೆ ಇರಲಿ.

ಮನುಷ್ಯನ ಎಲ್ಲಾ ಕಲಿಕೆಯೂ ಅಷ್ಟೊಂದು ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ ಮತ್ತು ಅನುದ್ದೇಶಿತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುತೇಕ ವರ್ತನೆಗಳು ಪ್ರಚೋದಕಗಳಿಂದ 'ಹೊರಹೊಮ್ಮುವಂಥವುಗಳಲ್ಲ': ಅವು 'ಹೊರಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ' ಅಥವಾ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಜನರು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲು ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು **ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಸೂತಗಳು (operants)** ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಸೂತ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು **ಕ್ರಿಯಾ**

ಪ್ರಸೂತ ಕಲಿಕೆ (operant conditioning) ಎಂದು ಕರೆಯುವರು, ಏಕೆಂದರೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ.

ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು

ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುವುದು

ಸಕಾರಾತ್ಮಕ, ಅಹಾಡಕರ ಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಕಾರ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

1. ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಗುಂಪು ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರರ ನಡುವಿನ ಸಹಕಾರಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದು. ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಿಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಸಂವೇಗಾತ್ಮಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಇತರ ಕಲಿಕೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣಗೊಳ್ಳಬಹುದು.
2. ಫಲಹಾರವನ್ನು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಹೇಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಬಿಟ್ಟು, ನಂತರ ಹಾಗೆ ವಿಭಜಿಸದ್ದನ್ನು ತಾವು ತಿನ್ನುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಗಣಿತದ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಭಜನೆಯ ಕಸರತ್ತುಗಳನ್ನು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕಗೊಳಿಸಿ.
3. ಮತ್ತನೆಯ ದಿಂಬುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ, ಕೈಗೊಂಬೆಗಳು ಮುಂತಾದ ಓದಿನ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಆಕರ್ಷಕ ಓದುವ ಮೂಲಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ಓದುವಿಕೆಯನ್ನು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕಗೊಳಿಸಿ (ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಲಹೆಗಳಿಗೆ *Morrow (ಮೊರೊ) & Weinstein (ವೈನ್ಸ್ಟೈನ್)*, 1986 ಅನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ).

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಆತಂಕವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಎದುರಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡಿರಿ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

1. ಇಬ್ಬರು ಸಹಪಾಠಿಗಳಿಗೆ ನಕ್ಷೆ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಕಲಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಾಚಿಕೆ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಕೊಡುವುದು.
2. ದೊಡ್ಡಗುರಿ ಸಾಧಿಸುವುದರಡೆಗೆ ಪುಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಪರೀಕ್ಷಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ "ಭಯ ಸ್ತಬ್ಧ"ರಾಗುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅಂಕರಹಿತ ಅಭ್ಯಾಸ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿರಿ, ಮತ್ತು ಆ ನಂತರ ವಾರಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿ.
3. ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರದೂ ಮಾತನಾಡಲು ಭಯಪಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೇ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗುಂಪಿಗೆ ವರದಿಯನ್ನು ಓದುವಂತಹ, ಆ ನಂತರ ಅದನ್ನು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಓದುವಂತಹ, ಮತ್ತು ವರದಿಯನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಓದುವುದಕ್ಕಿಂತ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸುವಂತಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿರಿ. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಇಡೀ ತರಗತಿಗೆ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿರಿ.

ಸಂದರ್ಭಗಳ ನಡುವೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಹೋಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿರಿ, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಿಸುವುದನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

1. ಉಡುಗೊರೆ ಅಥವಾ ಸವಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳುವಂತಹ ಅಪರಿಚಿತರನ್ನು ದೂರಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು, ಆದರೆ ಪೋಷಕರ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಯಸ್ಕರಿಂದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಸುರಕ್ಷಿತ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
2. ಕಾಲೇಜು ಪ್ರವೇಶ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಆತಂಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಾವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಇತರ ಸಾಧನಾ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿದ್ದಂತೆಯೇ ಎಂಬುದಾಗಿ ಭರವಸೆ ನೀಡಿರಿ.

ಥಾನ್ಯೂರ್ಕ್ ಮತ್ತು ಸ್ಕಿನ್ನರ್‌ರವರ ಕಾರ್ಯ

ಎಡ್‌ವರ್ಡ್ ಥಾನ್ಯೂರ್ಕ್ (Edward Thorndike) ಮತ್ತು ಬಿ.ಎಫ್ ಸ್ಕಿನ್ನರ್ (B.F. Skinner) ಇಬ್ಬರೂ ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಸೂತ ಕಲಿಕೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಥಾನ್ಯೂರ್ಕ್‌ರವರ ಆರಂಭಿಕ ಶೋಧನೆಯು (1913) ಬೆಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಉಪಾಯದಿಂದ ತೆಗೆಯಲಾಗುವ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ (puzzle boxes) ಇರಿಸುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಗಿರುವ ಊಟವನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಬೆಕ್ಕುಗಳು ಚಿಲಕವನ್ನು ತೆಗೆಯಬೇಕಿತ್ತು



ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಸೂತ ಕಲಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬಿ. ಎಫ್ ಸ್ಕಿನ್ನರ್‌ರವರ ಅಧ್ಯಯನವು ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯ ಮೇಲಿನ ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿತು.

ಅಥವಾ ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಉಪಾಯ ಹುಡುಕಬೇಕಿತ್ತು; ಅವು ತಮ್ಮ ಪರಿಸರವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡು ತೆಗೆಯಬೇಕಿತ್ತು. ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡ ನಂತರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆದ ಉದ್ದೇಶದ ಚಲನವಲನಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೆಕ್ಕುಗಳು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸರಿಯಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದವು. ಸಾಕಷ್ಟು ಬಾರಿ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪುನರಾವರ್ತಿಸಿದ ನಂತರ ಬೆಕ್ಕುಗಳು ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ತಕ್ಷಣವೇ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡವು. ಈ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಥಾನ್ಯೂರ್ಕ್‌ರವರು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಕಲಿಕೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ನಿಯಮವೇನೆಂದರೆ 'ಆಗುಹದ ನಿಯಮ' (law of effect). ಥಾನ್ಯೂರ್ಕ್‌ರವರ ಅನುಸಾರ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ತೃಪ್ತಿಕರ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುವ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಿಯೆಯು ಅಂತಹುದೇ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಚಿಲಕವನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಬೆಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸಫಲ ಪರಿಹಾರ (ಆಹಾರಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಾಯಿತು) ಸಿಕ್ಕಿತು, ಹೀಗೆ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ರೀತಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಬೆಕ್ಕುಗಳು ಪುನರಾವರ್ತಿಸಿದವು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಥಾನ್ಯೂರ್ಕ್‌ರವರು ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಸೂತ ಕಲಿಕೆಗೆ ಅಡಿಪಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದವರು ಬಿ.ಎಫ್. ಸ್ಕಿನ್ನರ್ (1953) ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲಿತಿರುವ ವರ್ತನೆಯ ಸಣ್ಣ ಭಾಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕೆಯ ತತ್ವಗಳು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ಕಿನ್ನರ್‌ರವರು ತಮ್ಮ ಶೋಧನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಮನುಷ್ಯರ ಹೆಚ್ಚಿನ ವರ್ತನೆಗಳು ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಸೂತವಾಗಿರುತ್ತವೆ, ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದನಗಳಲ್ಲ. ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕೆಯು ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಹೊಸ ಪ್ರಚೋದಕದೊಂದಿಗೆ ಹೇಗೆ ಜೋಡಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ; ಹೊಸ ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಸೂತ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೊಂದುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಅಥವಾ ಕ್ರಿಯೆಯಂತೆ ವರ್ತನೆಯು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಒಂದು ಸರಳ ಪದ. ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪರಿಸರದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗುವ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಸಮುಚ್ಚಯಗಳ - ವರ್ತನೆಯ (behavior) ಪೂರ್ವವರ್ತಿಗಳು (antecedents) ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಯ ನಂತರ ಆಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳ (consequences) ನಡುವೆ ವರ್ತನೆಯು ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಬಹುದು (ಸ್ಕಿನ್ನರ್, 1950). ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಹಳ ಸರಳವಾಗಿ A-B-C (antecedent (ಪೂರ್ವವರ್ತಿ) – behaviour (ವರ್ತನೆ) – consequences (ಪರಿಣಾಮ) ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ವರ್ತನೆಯು ಸದಾ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ದತ್ತ ಪರಿಣಾಮವು (a given consequences) ನಂತರದಲ್ಲಿ ಆಗುವ A-B-C ಸರಣಿಗೆ ಪೂರ್ವವರ್ತಿ (antecedent) ಆಗುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಸೂತ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಪೂರ್ವವರ್ತಿಗಳು, ನಂತರದಲ್ಲಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಅಥವಾ ಈ ಎರಡರಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾರ್ಪಡಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಸೂತ ಕಲಿಕೆಯ ಮೇಲಿನ ಸಂಶೋಧನೆಯು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಆರಂಭಿಕ ಅಧ್ಯಯನವು ಪರಿಣಾಮಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿತ್ತು, ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಇಲಿಗಳು ಅಥವಾ ಪಾರಿವಾಳಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಪರಿಣಾಮಗಳ ವಿಧಗಳು

ನಿಲ್ಲಿ-ಯೋಚಿಸಿ-ಬರೆಯಿರಿ

ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ, ನಿಮಗೆ ಪ್ರತಿಫಲ ಅಥವಾ ದಂಡನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದಂತಹ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. 'ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯದ ಪ್ರತಿಫಲಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ':

ಮೂರ್ತ ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಫಲಗಳು (ಸ್ವಿಕ್ಯರ್ಸ್, ತಿನಿಸುಗಳು, ಬಹುಮಾನಗಳು, ಅರ್ಹತಾಪತ್ರಗಳು) _____

ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರತಿಫಲ (ಮುಕ್ತ ಸಮಯ, ಪಞ್ಚಲ್, ಓದಲು ಮುಕ್ತ ಸಮಯ) _____

"ವಿನಾಯಿತಿ" ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರತಿಫಲ (ಮನೆ-ಪಾಠ ಕೆಲಸದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ, ವಾರದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ) _____

ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತಿಫಲ (ಹೊಗಳಿಕೆ, ಮಾನ್ಯತೆ) _____

ಶಿಕ್ಷೆಗಳು?

ಸಲವತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು (ಇಷ್ಟ ಬಂದಲ್ಲಿ ಕೂರುವುದು, ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡುವುದು) _____

ದಂಡಗಳು (ಪಾಯಿಂಟು, ಗುಣಾಂಕ, ಹಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು) _____

ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಕೆಲಸಗಳು (ಮನೆ-ಪಾಠ ಕೆಲಸ, ಮೈದನ ಅಥವಾ ಶಾಲೆಯ ಸುತ್ತ ಸುತ್ತುಹೊಡೆಯುವುದು (laps),

ಪುಷ್ ಅಪ್ಸ್ (push-ups- ಒಂದು ರೀತಿಯ ವ್ಯಾಯಾಮ) _____

ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಸೂತಗಳು: ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಣಿಯಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ (ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗುರಿ-ನಿರ್ದೇಶಿತ) ವರ್ತನೆಗಳು.

ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಸೂತ ಕಲಿಕೆ: ಪರಿಣಾಮಗಳು ಅಥವಾ ಪೂರ್ವವರ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಅಥವಾ ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುವ ಕಲಿಕೆ.

ಪೂರ್ವವರ್ತಿಗಳು: ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಜರಗುವ ಘಟನೆಗಳು.

ವರ್ತನಾವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಅನುಸಾರ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುವಂತಹ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪುನರಾವರ್ತಿತವನೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಆ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದರಿಸುತ್ತವೆ. ಪರಿಣಾಮಗಳ ವಿಧಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಯವು ಅಂತಹ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬಹುದು ಅಥವಾ ಬಲಹೀನಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಮೊದಲಿಗೆ ನಾವು ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವಂತಹ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ನೋಡೋಣ.

ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಿ

ನಿಮ್ಮ ಬೋಧನೆಗೆ

ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಒಂದು ಲಾಗ್ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿರಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಬಾರಿ ನೀವು ನೀಡಿದ ಅಥವಾ ಪಡೆದ ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ. ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನುಸೂಚಿಯ ವಿಧವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಧ್ಯತೆ ಎಂದರೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ನಿಯೋಜಿತ ತರಗತಿ ಅಥವಾ ಕಾಲೇಜು ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಬಲವರ್ಧನೆ ಮತ್ತು ಅನುಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಗುರುತುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ನಿಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾವುವು?

ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಿ

ನಿಮ್ಮ ಬೋಧನೆಗೆ

ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆ

ಉತ್ತಮ ಅಂಕಗಳಿಗೆ ಶಾಫನೆ, ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಂಕಗಳು, ತರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ಕಾಗುಣಿತದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ೫೯.85ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಇಡೀ ತರಗತಿಗೆ ಪಿಜ್ಜಾ ಔತಣ ನೀಡುವುದು.

ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆ

ನಿಮಗೆ ತೊಂದರೆಕೊಡುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುವುದು; "ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ, ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ!" ಎಂದು ಅರಚುತ್ತ ತನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ಹುಡುಗನನ್ನು ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ಹೇಳುವುದು (ನಿಮಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆ ಆಯಿತು, ಏಕೆಂದರೆ ಗದ್ದಲ ನಿಂತುಹೋಗುವುದು); ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಗೆ ನೋವಾಗದಿರಲಿ ಎಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜೊತೆ ಶೂಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವುದು; ಪತಿಯ ಅಥವಾ ಪತ್ನಿಯ ಕೋಪವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು "ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳುವುದು."

ವಿಧಿಸುವ ಶಿಕ್ಷೆ

ಹೆಚ್ಚು ಸುತ್ತೂಡುವುದು; ಗದರಿಸುವುದು; ಕಡಮೆ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು; ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷೆ.

ತೆಗೆದು ಹಾಕುವ ಶಿಕ್ಷೆ

ದಂಡ ವಿಧಿಸುವುದು; ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು (detain); ವಿರಾಮದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುವುದು; ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಪ್ರವಾಸಗಳಿಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ತಡೆಯುವುದು; ತರಗತಿಯಿಂದ ಹೊರಹಾಕುವುದು.

ಬಲವರ್ಧನೆ.

(Reinforcement)

ಬಲವರ್ಧನೆ

ಯನ್ನು

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ "ಪ್ರತಿಫಲ" ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆಯಾದರೂ, ಈ ಪದವು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಪರಿಣಾಮವು ತದನಂತರ ಆಗುವ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಬಲವರ್ಧಕಗಳು (reinforcer) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೇ

ಹೇಳುವಂತೆ 'ಬಲವರ್ಧಿತ ವರ್ತನೆಗಳು ಪದೇ ಪದೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ ಅಥವಾ ಅವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗುವುದನ್ನು' ಕಾಣಬಹುದು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ವರ್ತನೆಯು ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬರುವುದು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗುವುದು ಆದರೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ವರ್ತನೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಬಲವರ್ಧಕಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಎಂದು ನೀವು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಾವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಬಹುದು.

ಪರಿಣಾಮ

ಆಗುಹ

ವರ್ತನೆ → ಬಲವರ್ಧಕ → ಸಶಕ್ತಗೊಂಡ ಅಥವಾ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವರ್ತನೆ

ಒಂದು ಹಸಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಆಹಾರವು ಬಲವರ್ಧಕ ಎಂದು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾವು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು, ಆದರೆ ಇದು ಜನರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆಯೇ? ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಘಟನೆಯು ಏಕೆ ಬಲವರ್ಧಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಇಲ್ಲ ಆದರೆ ಬಲವರ್ಧಕವು ಏಕೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತದೆ

ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಇವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕೆಲವು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬಲವರ್ಧಕವು ನಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂತ್ಯುಪ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬಲವರ್ಧಕವು ಮಾನಸಿಕ ಉದ್ದೇಗವನ್ನು ಕಡಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಮೆದುಳಿನ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ರ್ಯಾಕ್ಲಿನ್, 1991). ಯಾವುದೇ ಕ್ರಿಯೆಯ ಪರಿಣಾಮವು ಬಲವರ್ಧಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದು ಬಹುಶಃ ಘಟನೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಗ್ರಹಿಕೆ ಮತ್ತು ಆ ಘಟನೆಯು ಅವಳು/ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅನುಚಿತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಪದೇ ಪದೇ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರ ಕೋಣೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಈ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವುದೋ ಅವರ ಆ ವರ್ತನೆಗೆ ಬಲವರ್ಧಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ ಎಂದರ್ಥ, ಅದು ನಿಮಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಾಗಿಲ್ಲವಾದರೂ ಸಹ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಿನ್ನರ್‌ರವರು ಬಲವರ್ಧಕವು ಆ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಏಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಊಹಾಪೋಹವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಅರ್ಥ, ಹವ್ಯಾಸ, ಅಗತ್ಯಗಳು ಅಥವಾ ಒತ್ತಡಗಳಂತಹ "ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸಂರಚನೆಗಳ" ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ನಿರುಪಯುಕ್ತ ಎಂಬುದಾಗಿ ಸ್ಪಿನ್ನರ್‌ರವರು ನಂಬಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳ ನಂತರ ಹೆಚ್ಚಳಗೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ದತ್ತ ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಸೂತದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಪಿನ್ನರ್‌ರವರು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅಷ್ಟೇ (ಹಿಲ್, 2002; ಸ್ಪಿನ್ನರ್, 1953, 1989).

ಎರಡು ರೀತಿಯ ಬಲವರ್ಧಕಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯದು **ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆ (positive reinforcement)**, ವರ್ತನೆಯು ಹೊಸ ಪ್ರಚೋದಕವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದಾಗ ಇದು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ, ಕೆಂಪು ಕೀಲಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಟುಕುವುದರಿಂದ ಪಾರಿವಾಳಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ ಸಿಗುವುದು, ಹೊಸ ವಸ್ತುವನ್ನು ಧರಿಸುವುದರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಮೆಚ್ಚುಗೆ ದೊರೆಯುವುದು, ಅಥವಾ ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ಬೀಳುವುದು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿನ ಸಹಪಾಠಿಗಳಿಗೆ ನಗುವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು ಈ ರೀತಿಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಬಹುದು.

ಬಲವರ್ಧಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ವರ್ತನೆಯು (ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವುದು) ಶಿಕ್ಷಕರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ "ಸಕಾರಾತ್ಮಕ"ವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಚಿತ ವರ್ತನೆಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆಯು ಅನುದ್ದೇಶಿತವಾಗಿಯೇ ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹಲವು ಸಲ ಶಿಕ್ಷಕರು ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಬಲವರ್ಧನೆಗೊಳ್ಳಲು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಎಲಿಜಬೆತ್ ತನ್ನ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗನು "ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಗೇಬಲ್" ಎಂದು ಉತ್ತರ ನೀಡಿದಾಗ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ನಗುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಅನುದ್ದೇಶಿತವಾಗಿಯೇ ಬಲವರ್ಧಿಸಿದಳು. ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ವರ್ತನೆಯು ಮುಂದುವರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳು ಇದ್ದಿರಬಹುದು ಆದರೆ ಎಲಿಜಬೆತ್ ನಕ್ಕ ಪರಿಣಾಮವೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಪರಿಣಾಮವು ಒಂದು ವರ್ತನೆಗೆ ಬಲವರ್ಧಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪ್ರಚೋದಕವೊಂದು 'ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ' (ಕೊಡುವುದು) ಅಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು **ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆ** ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮವು ಒಂದು ವರ್ತನೆಗೆ ಬಲವರ್ಧಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಚೋದಕವೊಂದು 'ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ' (ಕಳೆಯುವಿಕೆ) ಅಂತಹ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು **ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆ (negative reinforcement)** ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಒಂದು

ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ರಿಯೆಯು ಹೇವರಿಕೆಯ

ಸನ್ನಿವೇಶವೊಂದನ್ನು ದೂರಮಾಡಲು ಅಥವಾ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾದರೆ, ಆ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅದೇ ರೀತಿಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತನೆಗೊಳಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂದರೆ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಸೀಟುಬೆಲ್ಟ್‌ಗೆ ಇರುವ ಬಝರ್ (buzzer - ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ದನಿ). ನೀವು ಕಾರು ಸೀಟುಬೆಲ್ಟ್‌ನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಕ್ಷಣವೇ ಕಿರಿಕಿರಿ ಉಂಟು ಮಾಡುವಂತಹ ಬಝರ್ ಶಬ್ದ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ನೀವು ಈ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ಪುನರಾವರ್ತಿಸುವ ಸಂಭವನೀಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಈ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಹೇವರಿಕೆ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಪ್ರಚೋದಕವನ್ನು ನೀವು ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಗೂ ಮುನ್ನ ನಿರಂತರವಾಗಿ

'ಅನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವಂತಹ' ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ದಾದಿಗಳ ಕೊಠಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವಂತಹ ನಿದರ್ಶನವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ, ಈ ವರ್ತನೆಯು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಹೇವರಿಕೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಅಂದರೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಮೂಲಕ "ಅನಾರೋಗ್ಯ"ಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಭಾಗಶಃ ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ನಕಾರಾತ್ಮಕವಾದುದು, ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ವರ್ತನೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಚೋದಕವು (ಪರೀಕ್ಷೆ) ಇಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತದೆ; ಇದು ಬಲವರ್ಧಕ, ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಚೋದಕವು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ವರ್ತನೆಯು ("ಅನಾರೋಗ್ಯ"ಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುವುದು) ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಪುನರಾವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕೆಯ ಪಾತ್ರವೂ ಇರಬಹುದು. ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಅಹಿತಕರ ದೈಹಿಕ ಪ್ರತಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒಗ್ಗಿಹೋಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇದೆ.

ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆಯಲ್ಲಿರುವ "ನಕಾರಾತ್ಮಕ" ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವು ಬಲವರ್ಧನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ವರ್ತನೆಯು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ನಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದೇನಲ್ಲ. ಇದರ ಅರ್ಥವು "ಖುಣಾತ್ಮಕ" ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಎಂಬುದಕ್ಕಿರುವ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದೆ, ಅಂದರೆ ಏನನ್ನೋ ಕಳೆಯಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ. ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆಗಳನ್ನು ಕೂಡುವುದು ಮತ್ತು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ (ಗಣಿತದ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಗಳು) ಹೊಂದಿಸಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ, ವರ್ತನೆಯೊಂದರ ನಂತರ ಆಗುವ ಏನೋ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯು ಆ ವರ್ತನೆಗೆ ಬಲವರ್ಧಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಇಂಗಿತವು ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷೆ. ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷೆಯೊಂದಿಗೆ ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು (ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ನಕಾರಾತ್ಮಕ) ಯಾವಾಗಲೂ ವರ್ತನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ **ಶಿಕ್ಷೆ**

ಬಲವರ್ಧನೆ: ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡುವುದು.

ಬಲವರ್ಧಕ: ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಯು ಪುನಃ ಪುನಃ ಸಂಭವಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಘಟನೆ.

ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆ: ವರ್ತನೆಯ ನಂತರ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಪ್ರಚೋದಕವನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು.

ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆ: ವರ್ತನೆಯು ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ಹೇವರಿಕೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಪ್ರಚೋದಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುವ ಮೂಲಕ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು.

ಹೇವರಿಕೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶ: ಕಿರಿಕಿರಿ ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಅಹಿತಕರ ಸನ್ನಿವೇಶ.

(punishment) ಎಂಬುದು ವರ್ತನೆಯನ್ನು 'ಪುನರಾವರ್ತಿತದಂತೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು' ಅಥವಾ 'ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದನ್ನು' ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವರ್ತನೆಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ವರ್ತನೆಯು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದೇ ರೀತಿಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಆಗುವ (effect) ಒಂದು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು ಒದಗಿ ಬರುವ ಅಂಶವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದು ಎಂದರೇನು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿವಿಧ ಜನರು ವಿವಿಧ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಲೆಯಿಂದ ಅಮಾನತುಗೊಂಡಿರುವ ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅದು ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು, ಆದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅದೇನೂ ಅಲ್ಲ ಎನಿಸಬಹುದು. ಶಿಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಿ

ನಿಮ್ಮ ಬೋಧನೆಗೆ

ನಿಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಾದರೂ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಸನ್ನಿವೇಶವೊಂದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನೀವು ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳು ಏನಿದ್ದವು? ಆ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ. (ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಭಾವನೆಗಳು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ - ಮುಜುಗರ, ಅಸಮಧಾನ, ನೋವು, ಕೋಪ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವು ಶೇ. 90ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ.) ಶಿಕ್ಷೆಯು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದೆಯೇ? ಶಿಕ್ಷೆಯ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಆಗುಹಗಳಾವುವು? ಒಂದುವೇಳೆ ಶಿಕ್ಷೆಯು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಅಡ್ಡ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಇದರ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿರುವುದು ಏಕೆ?

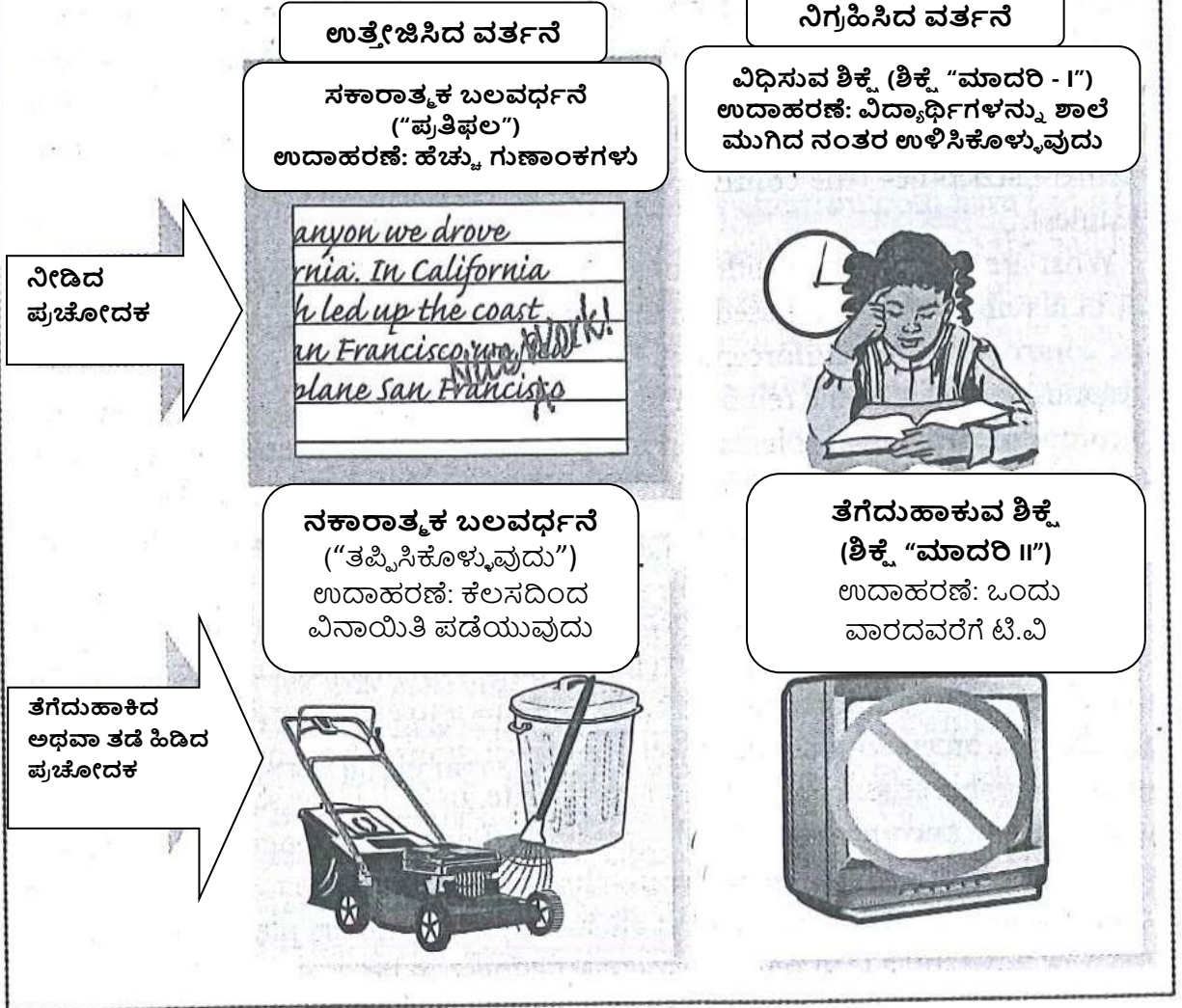
ಪರಿಣಾಮ

ಆಗುಹ

ವರ್ತನೆ → ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುವುದು → ವರ್ತನೆಯನ್ನು ದರ್ಬಲಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು ಅಥವಾ ಪುನರಾವರ್ತಿತದಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

ಬಲವರ್ಧನೆಯಂತೆ ಶಿಕ್ಷೆಯು ಎರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯ ವಿಧವನ್ನು **ಮಾದರಿ Iರ ಶಿಕ್ಷೆ** ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು, ಆದರೆ ಈ ಹೆಸರು ಮಾಹಿತಿಪೂರ್ಣವಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ **ವಿಧಿಸುವ ಶಿಕ್ಷೆ (presentation punishment)** ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ವಿಧದ ಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ತನೆಯ ನಂತರ ನೀಡಲಾಗುವ ಪ್ರಚೋದಕವು ವರ್ತನೆಯನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಅದು ಪುನಃ ಸಂಭವಿಸದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ದೋಷಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುವುದು, ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೀಡುವುದು, ಸುತ್ತು ಹೊಡೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ಶಿಕ್ಷಕರು ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾದರಿ IIರ ಶಿಕ್ಷೆ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ, ಅದನ್ನು ನಾನು **ತೆಗೆದುಹಾಕುವ ಶಿಕ್ಷೆ (removal punishment)** ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಪ್ರಚೋದಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಚಿಕ್ಕವರು ಅನುಚಿತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದಾಗ ಶಿಕ್ಷಕರು ಅಥವಾ ಪೋಷಕರು ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದರೆ ಅವರು ತೆಗೆದುಹಾಕುವ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತಿರುವರು ಎಂದರ್ಥ. ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಪುನರಾವರ್ತಿತದಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಈ ಎರಡೂ ವಿಧಗಳಿಂದ ಆಗುವ ಆಗುಹವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರ 6.2. ಬಲವರ್ಧನೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸಾರಾಂಶಿಸುತ್ತದೆ.

ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷೆ ಈ ಎರಡನ್ನೂ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ, ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಗೊಂದಲವಾಗುವುದು. ಬಲವರ್ಧನೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷೆ ಯಾವಾಗಲೂ ವರ್ತನೆಯು ಪುನರಾವರ್ತಿಸದಂತೆ ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯ ಆಗಬಹುದು.



ಚಿತ್ರ 6.1 ಬಲವರ್ಧನೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷೆಯ

ಶಿಕ್ಷೆ: ವರ್ತನೆಯನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುವ ಅಥವಾ ನಿಗ್ರಹಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ.

ವಿಧಿಸುವ ಶಿಕ್ಷೆ: ವರ್ತನೆಯ ನಂತರ ಹೇವರಿಕೆಯ ಪ್ರಚೋದಕವನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಅದೇ ವರ್ತನೆಯು ಪುನಃ ಸಂಭವಿಸುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಡಮೆ ಮಾಡುವುದು. ಇದನ್ನು ಮಾದರಿ- I ಶಿಕ್ಷೆ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುವುದು.

ತೆಗೆದುಹಾಕುವ ಶಿಕ್ಷೆ: ವರ್ತನೆಯ ನಂತರ ಆಹ್ಲಾದಕರವಾದ ಪ್ರಚೋದಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುವ ಮೂಲಕ ಅದೇ ವರ್ತನೆಯು ಪುನಃ ಸಂಭವಿಸುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಡಮೆ ಮಾಡುವುದು. ಇದನ್ನು ಮಾದರಿ- II ಶಿಕ್ಷೆ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುವುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ 6.1	ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಅನುಸೂಚನೆಗಳು			
ಅನುಸೂಚನೆ	ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ	ಉದಾಹರಣೆ	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಮಾದರಿ	ಬಲವರ್ಧನೆ ನಿಂತಾಗ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರತಿವರ್ತನೆ
ನಿರಂತರ	ಪ್ರತಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರದ ಬಲವರ್ಧನೆ	ಟಿವಿ ಹಚ್ಚುವುದು	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಶೀಘ್ರ ಕಲಿಕೆ	ಮುಂದುವರೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ; ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಕಣ್ಮರೆ
ಸ್ಥಿರ-ಮಧ್ಯಂತರ	ನಿಗದಿತ ಕಾಲಾವಧಿಯ ನಂತರ ಬಲವರ್ಧನೆ	ವಾರದ ರಸಪುಶ್ಚೆ	ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಸಮಯ ಹತ್ತಿರವಾದಂತೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಬಲವರ್ಧನೆಯ ನಂತರ ಅದು ಇಳಿಯುತ್ತದೆ	ಮುಂದುವರೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆ; ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಸಮಯ ಹಾದುಹೋದ ನಂತರ ಮತ್ತು ಬಲವರ್ಧಕವು ಕಂಡುಬರದೇ ಇರುವಾಗ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತ ಇಳಿಕೆ
ಅಸ್ಥಿರ-ಮಧ್ಯಂತರ	ಭಿನ್ನ ಕಾಲಾವಧಿಗಳ ನಂತರದಲ್ಲಿನ ಬಲವರ್ಧನೆ	ಪಂಪ್ ರಸಪುಶ್ಚೆ	ನಿಧಾನಗತಿಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರವಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣ; ಬಲವರ್ಧನೆಯ ನಂತರ ನಿಲುಗಡೆಯಾಗುವ ಸಂಭವ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ	ಮುಂದುವರೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚು; ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಯುತ್ತದೆ
ಸ್ಥಿರ-ಅನುಪಾತ	ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ನಂತರ ಆಗುವ ಬಲವರ್ಧನೆ	ತುಂಡು ಕೆಲಸ; ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ತಿನಿಸುಗಳ ಮಾರಾಟ (Bake sale)	ಕ್ಷಿಪ್ರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಮಾಣ; ಬಲವರ್ಧನೆಯ ನಂತರ ನಿಲುಗಡೆ	ಮುಂದುವರೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆ; ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸಿಕ್ಕಾಗ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣವು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಇಳಿಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬಲವರ್ಧಕಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ
ಅಸ್ಥಿರ-ಅನುಪಾತ	ಹಲವು ಭಿನ್ನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ನಂತರ ಬಲವರ್ಧನೆ	ಸ್ನಾಟ್ ಯಂತ್ರಗಳು	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಅತ್ಯುತ್ತಮ; ಬಲವರ್ಧನೆಯ ನಂತರ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಲುಗಡೆ	ಮುಂದುವರೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚು; ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಮೇಣ ಇಳಿಯುತ್ತ ಬರುತ್ತದೆ

ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಿ

ನಿಮ್ಮ ಬೋಧನೆಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ

ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕರು - ಆತ ಅಥವಾ ಆಕೆ - ತಾನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಲು ಬಯಸುವ ಒಂದು ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರೆ ಅದು ಕಡಮೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದವರೆಗೆ ಪದೇ ಪದೇ ಪುನರಾವರ್ತಿತವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿದ್ಯಾಮಾನವನ್ನು ನೀವು ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತೀರಿ?

ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಅನುಸೂಚನೆಗಳು

ಜನರು ಹೊಸ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವಾಗ, ಅವರ ಪ್ರತಿ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗೆ ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ಅವರು ಶೀಘ್ರವೇ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ನಿರಂತರ **ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಅನುಸೂಚನೆ(continuous reinforcement schedule)** ಯಾಗಿದೆ. ಹೊಸ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಪ್ರತಿ ಬಾರಿಗೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಡೆತಡೆದು ಬಲವರ್ಧನೆಯಾದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಉತ್ತಮ

ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಒಂದು ನಿರಂತರ ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೆ ತಮ್ಮ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಡೆತಡೆದು ಆಗುವ **ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಅನುಸೂಚನೆಯು (intermittent reinforcement schedule)** ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ನಿರಂತರ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಅನುಸೂಚನೆ:

ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರ ಒಂದು ಬಲವರ್ಧಕವನ್ನು ನೀಡುವುದು.

ತಡೆತಡೆದು ಆಗುವ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಅನುಸೂಚನೆ:

ಪ್ರತಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರವಲ್ಲ, ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ನಂತರ ಒಂದು ಬಲವರ್ಧಕವನ್ನು ನೀಡುವುದು.

ಮಧ್ಯಂತರ ಅನುಸೂಚನೆ : ಬಲವರ್ಧಕಗಳ ನಡುವೆ ಅವಧಿ.

ಅನುಪಾತ ಅನುಸೂಚನೆ: ಬಲವರ್ಧಕಗಳ ನಡುವಿನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಬಲವರ್ಧನೆ

ತಡೆತಡೆದು ಆಗುವ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಅನುಸೂಚನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂಲ ವಿಧಗಳಿವೆ. ಒಂದನ್ನು **ಮಧ್ಯಂತರ ಅನುಸೂಚನೆ (interval schedule)** ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಇದು ಬಲವರ್ಧಕಗಳ ನಡುವೆ ಹಾದು ಹೋಗುವ ಸಮಯದ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಿತವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು **ಅನುಪಾತ ಅನುಸೂಚನೆ (ratio schedule)** ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು, ಇದು ಬಲವರ್ಧಕಗಳ ನಡುವೆ ಕಲಿಕಾದಾರರು ನೀಡುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಿತವಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯಂತರ ಮತ್ತು ಅನುಪಾತದ ಅನುಸೂಚನೆಗಳು 'ಸ್ಥಿರ' (ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದಾದ) ಅಥವಾ 'ಅಸ್ಥಿರ' (ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗದ)

ವಾಗಿರಬಹುದು. ಕೋಷ್ಟಕ 6.1 ಐದು ಸಂಭವನೀಯ

ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಅನುಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಸಾರಾಂಶ ರೂಪದಲ್ಲಿಡುತ್ತದೆ (ನಿರಂತರ ಅನುಸೂಚನೆ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ರೀತಿಯ ತಡೆತಡೆದು ಆಗುವ ಅನುಸೂಚನೆ).

ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಅನುಸೂಚನೆಗಳಿಂದಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳೇನು? ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ವೇಗವು ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಬಲವರ್ಧನೆಯು ನೀವು ನೀಡುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಿತವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆಗ ನೀವು ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ಅರ್ಥ: ನೀವು ಸರಿಯಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತೀರೋ ಅಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಬಲವರ್ಧನೆಯು ಸಿಗುತ್ತದೆ. "ಮುಂದಿನ 20 ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹತ್ತು ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ. ನಂತರ ನಾನು ಎಲ್ಲರ ಉತ್ತರದ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯಾರೂ ಹತ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆಯೋ ಅವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕೈಸಾಲೆ (lounge)ಗೆ ಹೋಗಬಹುದು" ಎಂದು ಹೇಳುವ ಶಿಕ್ಷಕಿಗಿಂತಲೂ, "ಈ ಹತ್ತು ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ನೀವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕೈಸಾಲೆಗೆ ಹೋಗಬಹುದು" ಎಂದು ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳುವ ಶಿಕ್ಷಕಿಯು ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು.

ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯಲ್ಲಿನ ನಿರಂತರತೆಯು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗದ ಸಂಗತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿರಂತರ ಬಲವರ್ಧನೆ ಮತ್ತು ಎರಡೂ ರೀತಿಯ ಸ್ಥಿರ ಬಲವರ್ಧನೆಗಳು (ಅನುಪಾತ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಂತರ) ಬಹುತೇಕ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಲವರ್ಧನೆಯು ನಮ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಲುಪದೇ ಇರುವಾಗ ತಕ್ಷಣವೇ ಹತಾಶರಾಗಿ ಕೈಚೆಲ್ಲುತ್ತೇವೆ. ನಿರಂತರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು, ಅಸ್ಥಿರ ಅನುಸೂಚನೆಗಳು ಬಹಳ ಸೂಕ್ತ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ, ಅನುಸೂಚನೆಯು "ದುರ್ಬಲ" ಗೊಳ್ಳುವವರೆಗೂ ಅದನ್ನು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ - ಅಂದರೆ, ಬಲವರ್ಧನೆಯು ಅನೇಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ನಂತರ ಅಥವಾ ದೀರ್ಘಕಾಲಿಕ ಮಧ್ಯಂತರಗಳ ನಂತರವಷ್ಟೇ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ - ಆ ನಂತರ ಜನರು ಯಾವುದೇ ಬಲವರ್ಧನೆಗಳ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದೆಯೇ

ವಿಸ್ತೃತ ಅವಧಿಯವರೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ದುರ್ಬಲ ಬಲವರ್ಧನೆ ಎಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯುತ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು ನೀವು ಒಬ್ಬ ಜೂಜುಗಾರ ಸ್ಲಾಟ್ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಎಷ್ಟು ನಿರಂತರವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಅನುಸೂಚನೆಗಳು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಾಗ ಏನಾಗುತ್ತದೆ?

ವಿಲೋಪನ. ಹಿಂದೆ, ಪಳಗಿಸಿದ ಪ್ರಚೋದಕವು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಅದನ್ನು ಸಹಜ ಪ್ರಚೋದಕವು ಅನುಸರಿಸದೇ (ಶ್ರುತಿಕವೆಯ ಶಬ್ದ, ಆದರೆ ಆಹಾರವಿಲ್ಲ) ಇರುವಾಗ ಪಳಗಿಸಿದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಅಳಿದು ಹೋದದ್ದನ್ನು (ಕಣ್ಮರೆಯಾದದ್ದು) ನಾವು ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಸೂತ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯ



ಈ ಶಿಕ್ಷಕ ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸುಮ್ಮನಾಗಿಸಲು ದೃಶ್ಯಸೂಚನೆಯನ್ನು

ಬಲವರ್ಧಕವನ್ನು ದೀರ್ಘಕಾಲ ತಡೆಹಿಡಿದಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ವರ್ತನೆಯು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅಳಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ (ನಿಂತುಹೋಗುತ್ತವೆ). ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಒಂದು ವಾರದ ಅವಧಿಯವರೆಗೂ ನೀವು ಮನೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದೂ ನಿಯತಕಾಲಿಕವನ್ನು ಮಾರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರುವಾಗ, ನೀವು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬಹುದು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುವುದು ಅಳಿವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ನಿಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಮಗುವಿನತ್ತ ಹಾಯಿಸದೇ ಮಕ್ಕಳ ರಂಪಾಟಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ನೀವು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ವಿಷಯವೇ. ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಮಗುವೇ ಗೆಲ್ಲುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನೀವು ಕಡೆಗಣಿಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತೀರಿ; ವರ್ತನೆಯು ನಿಲ್ಲುವುದರ ಬದಲಾಗಿ ಬಲವರ್ಧನೆ ತಡೆತಡೆದು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಆದಾಗ, ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ, ನೀವು ಆ ಮಕ್ಕಳ ರಂಪಾಟಗಳು ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸದಂತಾಗಬಹುದು.

ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಿ

ನಿಮ್ಮ ಬೋಧನೆಗೆ

ಪ್ರಚೋದಕ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು: ನನ್ನ ಕಛೇರಿಯು ನಗರದ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡವೊಂದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡಿದ್ದರೂ ನಾನು ಬಹಳ ಸಲ ಹಳೆಯ ಕಛೇರಿಯ ಪಾರ್ಕಿಂಗ್ ಜಾಗದತ್ತ ಹೋಗುವ ದಾರಿಗೆ ತಿರುಗಿದ್ದಿದೆ. ಹಳೆಯ ಸುಳಿವುಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಹಳೆಯ ಕಛೇರಿಯತ್ತ ತಿರುಗುವಂತೆ ಮಾಡಿವೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ, ಇದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಡೆದದ್ದು ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ, ಒಂದು ಬ್ಯಾಂಕಿನ ದರೋಡೆ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಕಾರಿನ ಚಾಲಕಿಯೊಬ್ಬಳು ನಗರವನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗುವಾಗ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸಿಗ್ನಲ್ ನೋಡಿ ನಿಯಮಬದ್ಧವಾಗಿ ತನ್ನ ಗಾಡಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಾಗ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಳು. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ದೀಪದ ಪ್ರಚೋದಕವು ಅನೈಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಆಕೆಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸಿತ್ತು.

ಪೂರ್ವವರ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ವರ್ತನಾ ಬದಲಾವಣೆ

ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಸೂತ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವವರ್ತಿಗಳು - ವರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಘಟನೆಗಳು - ಯಾವ ವರ್ತನೆಗಳು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಸ್ಪಿನ್ನರ್‌ರವರ ಪಾರಿವಾಳಗಳು ಬೆಳಕು ಹತ್ತಿಕೊಂಡಾಗ ಆಹಾರವನ್ನು ಹೆಕ್ಕಲು ಮತ್ತು ಬೆಳಕು ನಂದಿದಾಗ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಕಲಿತವು. ಏಕೆಂದರೆ ಬೆಳಕು ನಂದಿದಾಗ ಆಹಾರವು ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅವು ಕಾಳು ಹೆಕ್ಕುವುದರಿಂದ ಆಗಬಹುದಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಲು ಪೂರ್ವವರ್ತಿ ಬೆಳಕನ್ನು ಸುಳಿವಾಗಿ ಬಳಸಲು ಕಲಿತವು. ಪಾರಿವಾಳಗಳ ಹೆಕ್ಕುವಿಕೆಯು **ಪ್ರಚೋದಕದ ನಿಯಂತ್ರಣ (stimulus control)**ದಲ್ಲಿತ್ತು, ಅಂದರೆ ಬೆಳಕಿನ ಭೇದಗ್ರಾಹಕ ಪ್ರಚೋದಕದಿಂದ (discriminative stimulus) ನಿಯಂತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಈ ವಿಚಾರವು ಅಪ್ರಜ್ಞಾತ ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಭೇದ ಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀವು ನೋಡಬಹುದು, ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಕ್ಕಿ ತಿನ್ನುವಂತಹ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಿತ ವರ್ತನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆಯೇ ಹೊರತು ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸುವಂತಹ ಪ್ರತಿವರ್ತನೆಯ ಬಗ್ಗೆಯಲ್ಲ.

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ವಿವೇಚಿಸಲು ಕಲಿಯುತ್ತೇವೆ-ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಲಿಯುತ್ತೇವೆ. ನೀವು ಯಾವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದ ಕಾರನ್ನು ಎರವಲು ಪಡೆಯಲು ಕೇಳಬೇಕು, ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ದೊಡ್ಡದಾದ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಸಂಭವಿಸಿದ ನಂತರವೋ ಅಥವಾ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಸಂತೋಷಕೂಟದಲ್ಲಿ ಮಜಾಮಾಡಿದ ನಂತರವೋ? ಶಾಲೆಯ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು ನಿಂತಿರುವುದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಪೂರ್ವವರ್ತಿ ಸುಳಿವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಓಡುವುದು ಅಥವಾ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ತಮ್ಮ ವಸ್ತುಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕಪಾಟುಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲು ಹೊರಟರೆ ಮುಂದಿನ ಸಂಭವನೀಯ ಪರಿಣಾಮಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಲು ಅದು ಸುಳಿವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಅಂತಹ ಪೂರ್ವವರ್ತಿ ಸುಳಿವುಗಳು ನಮ್ಮ ವರ್ತನೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳದೆಯೇ ನಾವು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದು.

ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಿ

ನಿಮ್ಮ ಬೋಧನೆಯ ಆಧಾರಕ್ಕೆ ತ್ರಿಕೆ

ಕೆಳಗಿನ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸಲು ನೀವು ಬಳಸಬಹುದಾದ ಸುಳಿವುಗಳು ಅಥವಾ ಪ್ರೇರೇಪಕಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ. (1) ತರಗತಿಯು ನಿಮ್ಮ ನಿರ್ದೇಶನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿಮ್ಮೆಡೆ ನೋಡುತ್ತದೆ; (2) ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿದಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ತಮಗೆ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ಪುಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ; (3) ನೀವು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗಮನವನ್ನು ನಿಮಗೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ; ಮತ್ತು (4) ತರಗತಿಯ ಚದರಿಸುವ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿದಾಗ, ಓರ್ವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಓಡಿ ಹೋಗುವುದರ ಬದಲಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ (ನೆ).

ಪ್ರಚೋದಕ

ವರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಪೂರ್ವವರ್ತಿಗಳ ಉಪಸ್ಥಿತಿ ಅಥವಾ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಗಿರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ.

ನಿಯಂತ್ರಣ:

ಕಾರಣವಾಗುವ

ಸುಳಿವು ನೀಡುವುದು:

ಅಪೇಕ್ಷಿತ ವರ್ತನೆಯನ್ನು "ಸ್ಥಾಪಿಸಲು" ಪ್ರಚೋದಕವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

ಸುಳಿವು ನೀಡುವುದು. ಸುಳಿವು ನೀಡುವುದು

(Cueing) ಎಂಬುದು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವರ್ತನೆಗೂ ಮುಂಚೆಯೇ ಒಂದು ಪೂರ್ವವರ್ತಿ ಪ್ರಚೋದಕವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಬೇಕಿರುವ, ಆದರೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಲ ನಾವು ಮರೆತುಬಿಡಬಹುದಾದ ವರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವಾಗ ಸುಳಿವು ನೀಡುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರು ಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ತಾವು

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೃತ್ಯ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ತಿದ್ದುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಅವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ "ನೀನು ಯಾವಾಗ . . . ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತೀಯಾ?" ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು. ಇಂತಹ ಜ್ಞಾಪನಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಿರಿಕಿರಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಯಾಗಿದೆ, ಮತ್ತು ಆ ಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಇನ್ನುಳಿದಿರುವುದು ಎರಡೇ ಆಯ್ಕೆ: ಮೊದಲನೆಯದು ತಾನು ಇನ್ನೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆ ಎಂಬ ಭರವಸೆ ನೀಡುವುದು, ಅಥವಾ "ನನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬಾರದೆ?" ಎಂದು ಸಿಡುಕುವುದು. ಈ ಎರಡೂ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ತೃಪ್ತಿದಾಯಕವಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳಿಲ್ಲದ ತಟಸ್ಥ ಸುಳಿವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಈ ರೀತಿಯ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ತಿಕ್ಕಾಟಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕ ನಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದಾಗ ಶಿಕ್ಷಕರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ವೈಪಲ್ಯವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಬದಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬಹುದು.

ಸೂಚನೆ: ಸುಳಿವಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಸುಳಿವಿನ ನಂತರ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು.

ಅನ್ವಯಿತ ವರ್ತನಾ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ: ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರಲು ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕಾ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುವುದು.

ವರ್ತನೆಯ ಮಾರ್ಪಾಡು: ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರಲು ಪೂರ್ವವರ್ತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು.

ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸುಳಿವಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲು ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಇದರಿಂದ ಸುಳಿವು ಭೇದಗ್ರಾಹಕ ಪ್ರಚೋದಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಒಂದು ವಿಧಾನವೇನೆಂದರೆ ಮೊದಲನೇ ಸುಳಿವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸುಳಿವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು, ಇದನ್ನು **ಸೂಚನೆ ಕೊಡುವುದು (prompt)** ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಹೊಸ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಲು ಸುಳಿವು ಮತ್ತು ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಬಳಸಲು ಎರಡು ತತ್ವಗಳಿವೆ (Becker (ಬೆಕರ್), Englemann (ಎಂಗಲ್ಮನ್) & Thomas (ಥಾಮಸ್), 1975). ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ,

ನೀವು ಸುಳಿವಾಗಿ ಬಳಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹ ಒಂದು ಪರಿಸರ ಪ್ರಚೋದಕ ನೀವು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಸೂಚನೆಗಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ತಕ್ಷಣ ಸಂಭವಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ, ಇದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸೂಚನೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಅವಲಂಬಿತರಾಗದೇ ಸುಳಿವಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲು ಕಲಿಯುವರು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅದರ ಮೇಲೆಯೇ ಅವಲಂಬಿತರಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬೇಗ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಮರೆಯಾಗಿಸಿ.

ಸುಳಿವು ಮತ್ತು ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಎಂದರೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಾಳೆಪಟ್ಟಿ (Checklist) ಮತ್ತು ಜ್ಞಾಪನಾ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು. ಚಿತ್ರ 6.2ರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಹಪಾಠಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅಗತ್ಯ ಬೀಳುವ ತಾಳೆಪಟ್ಟಿ ಇದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಹಪಾಠಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಸುಳಿವು; ತಾಳೆಪಟ್ಟಿಯು ಸೂಚನೆಯಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತ ಬಂದಂತೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ತಾಳೆಪಟ್ಟಿಯ ಬಳಕೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಬಹುದು, ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಹಂತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಬರಹ ಅಥವಾ ಮೌಖಿಕ ಸೂಚನೆಯ ಅವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಆಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಜೋಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಪರಿಸರ ಸುಳಿವಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರ್ಥ - ಅವರು ಬೋಧನಾ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರ್ಥ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಶಿಕ್ಷಕರು ಆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ

ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು, ಉತ್ತಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಬೇಕು. ಪಾಠದ ಅವಧಿಗೂ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ, ಶಿಕ್ಷಕರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿ ಹಂತದ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತಾ ತಾಳೆಪಟ್ಟಿಯನ್ನು "ನೋಡಲು" ಕೇಳಬಹುದು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ, ಶಿಕ್ಷಕರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಪಾಠ ಮಾಡುವ ಕೌಶಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬಹುದು.

ಈ ತಾಳೆಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಶಿಕ್ಷಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಾವು ಹೇಗೆ ಒಬ್ಬ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬೋಧಕರಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಸಲಾಗುವುದು. ಅವರು ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರವೀಣರಾದಷ್ಟೂ ಈ ತಾಳೆಪಟ್ಟಿಯ ಅಗತ್ಯ ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

1. ಪಾಠವನ್ನು ಸಿದ್ಧವಾಗಿಟ್ಟಿರೋ
2. ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾತನಾಡು.
3. ಸ್ನೇಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿರು
4. ಉತ್ತರ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸು.
5. ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದು, ನಿಲ್ಲಿಸು! ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡು. ಸ್ವತಃ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಾಡಲು
6. ಉತ್ತಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸು.
7. ಪಾಠವನ್ನು ಆನಂದದಾಯಕಗೊಳಿಸು.
8. ಅತಿಯಾದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ.
9. ದೈನಂದಿನ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಭರ್ತಿಮಾಡು.
10. ನೀವೊಂದು ಸಲಹೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಬಹುದೇ?

Source: From *Achieving Educational Excellence: Behaviour Analysis for School Personnel* (Figure.p.89), by B. Sulzer-Azaroff and G.R.Mayer, 1994, San Marcos, CA: Western Image, P.O.Box 427. Copyright ©1994 by Beth Sulzer-Azaroff and G. Roy Mayer. Reprinted by permission of the authors.

ಚಿತ್ರ 6.2 ಲಿಖಿತ ಸೂಚನೆಗಳು: ಸಮಾನಸ್ಪಂದರ ಬೋಧನಾ ತಾಳೆಪಟ್ಟಿ

ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಿ

ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ™

ಪೂರ್ವವರ್ತಿಗಳು (I, AI)

ಪೂರ್ವವರ್ತಿಗಳು ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ.. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸೂಚನೆ ಮತ್ತು ಸುಳಿವು ನೀಡುವುದರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಚಿತವಾಗಿರಿ.

ಒಂದು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅದು ಬಲವರ್ಧಕವೆಂದು ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತುಮಾಡಬಹುದು? ಶಿಕ್ಷಿಯೆಂದು ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತುಮಾಡಬಹುದು?

ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಗೊಂದಲ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು? ಅವುಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ?

ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ನೀವು ಹೇಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬಹುದು?

ಸೂಚನೆ ಮತ್ತು ಸುಳಿವಿನ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು?

ಅನ್ವಯಿತ ವರ್ತನಾ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಅನ್ವಯಿತ ವರ್ತನಾ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ (Applied Behavior Analysis) ಎಂಬುದು ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ವರ್ತನಾ ಕಲಿಕಾ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ **ವರ್ತನಾ ಮಾರ್ಪಾಡು (behaviour modification)** ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು, ಆದರೆ ಈ ಪದವು ಅನೇಕರಿಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಪ್ಪಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ (Alberto (ಆಲ್ಬರ್ಟೋ) & Troutman (ಟ್ರೌಟ್ಮನ್), 2003; Kaplan (ಕ್ಯಾಪ್ಲನ್), 1991; Kazdin (ಕ್ಯಾಜ್ಡಿನ್), 2001).

ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಿ
ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ™

ಅನ್ವಯಿತ ವರ್ತನಾ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ (I C4)

ಎಲ್ಲರೂ ಅನುಸರಿಸುವ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ತನಾ ತಂತ್ರಗಳಿಗೆ (ಉದಾ: ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ದಂಡನೆ) ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಬದಲಾಗದ ಅನುಚಿತ ಅಥವಾ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಲ್ಲದ ತರಗತಿ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕಾದಾಗ ಶಿಕ್ಷಕರು ಅನ್ವಯಿತ ವರ್ತನಾ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಬಳಸುವರು. ಆ ತಂತ್ರದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬೋಧನಾ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಹಂತಗಳನ್ನು ನೀವು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಿ.

ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ, ಅನ್ವಯಿತ ವರ್ತನಾ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ - ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕಿರುವ ವರ್ತನೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ವಿವರಣೆ, ವರ್ತನೆಯ ಸರಿಯಾದ ಮಾಪನ, ಅನುಚಿತ ಅಥವಾ ಅನಪೇಕ್ಷಿತ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬಹುದಾದ ಪೂರ್ವವರ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಬಲವರ್ಧಕಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ವರ್ತನೆಯ ತತ್ವಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಬೋಧನಾ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳು (interventions) ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮಾಪನದ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಅನ್ವಯಿತ ವರ್ತನಾ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ABAB (ಅಧ್ಯಾಯ 1ರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ) ವಿನ್ಯಾಸವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಸಂಶೋಧಕರು ವರ್ತನೆಯ ಮಾನದಂಡದ (baseline) ಮಾಪನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ (A), ಬೋಧನಾ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತಾರೆ (B, ನಂತರ ವರ್ತನೆಯು ಪುನಃ ಮೂಲ ಹಂತಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂದು ನೋಡಲು ಬೋಧನಾ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ (A), ಮತ್ತೆ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯನ್ನು ಮರು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ (B).

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ABAB ಯ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

1. ಬದಲಾಗಬೇಕಿರುವ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಟ್ಟವನ್ನು

ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಿ

ಸಂಶೋಧನೆಗೆ

ಅನ್ವಯಿತ ವರ್ತನಾ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ನೋಡಿರಿ. Kazdin, A.E (2001). *Behavior modification in applied settings* (6thed.). Belmont, CA: Wadsworth and Alberto, P.A., & Troutman, A.C.(2003). *Applied behavior analysis for teachers* (6thed.). Saddle River, N.J:Prentice-Hall.

ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು "ಅಜಾಗರೂಕ" ಆಗಿದ್ದರೆ ಇದರ ಅರ್ಥವು 2, 3, 4 ಅಥವಾ ಪ್ರತಿ ಹತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ತಪ್ಪುಗಳಾಗುವವು ಎಂದೇ?

2. ಪೂರ್ವವರ್ತಿಗಳು, ಪರಿಣಾಮಗಳು ಅಥವಾ ಎರಡನ್ನೂ ಬಳಸಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬೋಧನಾ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯನ್ನು ಯೋಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಪ್ರತಿ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಮುಗಿಸಿದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಮಿಷದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಅವಧಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುವುದು.
3. ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಗಾ ಇಡಿ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ.

ಹಂತ 2-ಅಂದರೆ 'ಬೋಧನಾ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ' ಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸೋಣ.

ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳು

ನಾವು ಈ ಮೊದಲು ಚರ್ಚಿಸಿದಂತೆ, ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ಅದನ್ನು ಬಲವರ್ಧನೆ ಮಾಡುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಅಥವಾ ಹೊಸದನ್ನು ಕಲಿಸಲು ಹಲವಾರು ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ. ಇದು ಶ್ಲಾಘನೆ, ಪ್ರೀಮ್ಯಾಕ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ,

ರೂಪ ಕೊಡುವುದು (shaping) ಮತ್ತು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.



ಚಿತ್ರ: ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ (distinct) ವರ್ತನೆಯ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯಾಗಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ತರಗತಿಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ತಂತ್ರವಾಗಬಹುದು.

ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು

ಶ್ಲಾಘನೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡುವುದು.

ಶ್ಲಾಘಿಸುವಾಗ ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರಿ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

1. ಶ್ಲಾಘನೆಯು ಯುಕ್ತವಾದ ವರ್ತನೆಯೊಂದಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ.
2. ತನ್ನ ಯಾವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅಥವಾ ಸಾಧನೆಗೆ ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, "ಈ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿರುವಿರಿ" ಎನ್ನುವುದು, "ನೀನು ಬಹಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ" ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮ.

ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

1. ಕೇವಲ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗಲ್ಲದೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುರಿ ತಲುಪಿದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲ ಕೊಡಿ.
2. ಭಾಗಿಯಾಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅವರು ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ತರಗತಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲ ನೀಡಬೇಡಿ.
3. ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಅವರ ಸಾಧನೆಯ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ - "ನಿನ್ನ ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ನೀನು ಎರಡುಬಾರಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ನಾನು ಗಮನಿಸಿದೆ. ನೀನು ಎಷ್ಟು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ನಿನ್ನ ಅಂಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿತವಾಗಿದೆ."

ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಮಿತಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

1. ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಪ್ರಗತಿ ಅಥವಾ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಶ್ಲಾಘಿಸಿ.
2. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಗಮನವನ್ನು ಅವಳ/ಅವನ ಪ್ರಗತಿಯ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ, ಬೇರೆಯವರೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೇಲೆ ಬೇಡಿ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಅದು ಆತನ / ಆಕೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಫಲವೆಂದು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿ. ಇದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ತನ್ನಿಂದ ಪುನಃ ಯಶಸ್ಸು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಾನೆ / ಗಳಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

1. ಯಶಸ್ಸು ಅದೃಷ್ಟ, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸಹಾಯ ಅಥವಾ ಸುಲಭವಾದ ಪರಿಕರಗಳಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಬೇಡಿ.
2. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಾವು ಎದುರಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅವರು ಹೇಗೆ ಪರಿಹರಿಸಿದರು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ವರ್ಣಿಸಲು ತಿಳಿಸಿ.

ಶ್ಲಾಘನೆಯನ್ನು ನಿಜವಾದ ಬಲವರ್ಧಕವನ್ನಾಗಿಸಿ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

1. ಕೇವಲ ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಶ್ಲಾಘಿಸುವ ಮೂಲಕ ಉಳಿದ ತರಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಡಿ. ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಈ ತಂತ್ರವು ವಿರುದ್ಧ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ ಏಕೆಂದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಏನು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ನೀವು ಪ್ರಶಂಸಿಸಲು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಮುಜುಗರಗೊಳಿಸುವ ಅಪಾಯ ಸಂಭವವನ್ನು ನೀವು ಎದುರಿಸುವಿರಿ.
2. ಕೇವಲ ವೈಫಲ್ಯವನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅನರ್ಹ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ನೀಡದಿರಿ. ಇದು ಸಮಾಧಾನ ತರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ನಿಜವಾದ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅಸಮರ್ಥನೆಂಬುದನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿಕ್ಷಕರ ಗಮನದೊಂದಿಗೆ ಬಲವರ್ಧನೆ

ಶಿಕ್ಷಕರು ನಿಯಮ ಪಾಲಿಸದೆ ಇರುವವರನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ನಿಯಮ ಪಾಲಿಸುವವರನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸುವ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು ಎಂದು ತೋರಿಸಿದ ಮ್ಯಾಡಿಸನ್ (Madison), ಬೆಕರ್ (Becker) ಮತ್ತು ಥಾಮಸ್ (Thomas)ರವರ (1968) ಆರಂಭಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು "ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲು" ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು - ಅಂದರೆ, ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರನ್ನು ಮತ್ತು ತಪ್ಪಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವವರನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ, ಉತ್ತಮ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಉದಾರವಾಗಿ ಶ್ಲಾಘಿಸಿ ಎಂಬ ಸಲಹೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಈ 'ಶ್ಲಾಘನೆ' ಮತ್ತು 'ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ' ವಿಧಾನವು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯೇನೋ ಹೌದು, ಆದರೆ ಅದು ತರಗತಿಯ ಸಂಭಾಳಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲು ಆಗದು. ಶಿಕ್ಷಕರು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು (ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಹೊಗಳುವುದು) ಅವರ ಏಕೈಕ ತರಗತಿ ಸಂಭಾಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿದಾಗಲೂ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸುವ ವರ್ತನೆಗಳು ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತೋರಿಸಿವೆ (McGoey (ಮೆಗ್ನೋಯ್) & Du Paul (ದ್ಯುಪಾಲ್), 2000; Pfiffner (ಫಿಫ್ನರ್) & O'Leary (ಓಲಿಯರಿ), 1987; Sullivan (ಸಲೆವನ್) & O'Leary (ಓಲಿಯರಿ), 1990).

ಶ್ಲಾಘನೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಎರಡನೆಯ ಕಾರಣವೊಂದಿದೆ. ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ತೋರಿಸುವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದಾಗ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಫಲಿತಾಂಶ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್, ಶ್ಲಾಘನೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ "ಹೊಗಳಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದರ" ಮೂಲಕ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ, ಶ್ಲಾಘನೆಯು, (1) ಬಲಪಡಿಸಬೇಕಿರುವ ವರ್ತನೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರಬೇಕು, (2) ಬಲಪಡಿಸುತ್ತಿರುವ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಬೇಕು, ಮತ್ತು (3) ನಂಬುವಂತಿರಬೇಕು (ಓಲಿಯರಿ & ಓಲಿಯರಿ, 1977). ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ವಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಾವು ಆ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಯಾಕೆ ಅರ್ಹವಾದೆವು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ವೇಳೆ ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯದೇ ಇರುವಂತಹ ಶಿಕ್ಷಕರು ಈ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವರು (Brophy (ಬ್ರೋಫಿ), 1981). ಶ್ಲಾಘನೆಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಲು ಬ್ರೋಫಿಯವರ ವಿಷಯದ ವ್ಯಾಪಕ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮೇಲಿನ 'ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ' ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಹಳ ಸಲ ಶಿಕ್ಷಕರು ಬಳಕೆ ಮಾಡುವ ಶ್ಲಾಘನೆಯು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕಲಿಕೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಕಲಿಯಬೇಕೆನ್ನುವ ತುಡಿತಕ್ಕಿಂತ ಇತರರ ಅನುಮೋದನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುವ ತುಡಿತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದು ಎಂದು ಕೆಲವು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಇದಕ್ಕೆ ನೀಡಬಹುದಾದ ಉತ್ತಮ ಸಲಹೆ ಎಂದರೆ, ಶ್ಲಾಘನೆಯ ಅತಿಯಾದ ಬಳಕೆ ಅಥವಾ ದುರ್ಬಳಕೆ - ಇವೆರಡೂ ಅಪಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು.

ಬಲವರ್ಧಕಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು: ಪ್ರೀಮ್ಯಾಕ್ ತತ್ವ

ಬಹುತೇಕ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಗಮನವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸುಲಭವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಬಲವರ್ಧಕಗಳಿರುತ್ತವೆ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಇತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಅಥವಾ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಉಣಿಸುವುದು, ಹೀಗೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಶಿಕ್ಷಕರು ಈ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಅಸಮರ್ಪಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಶ್ಲಾಘನೆಯಂತೆಯೇ, ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಫಲಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ವರ್ತನೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಕರು ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಪೇಕ್ಷಿತ ವರ್ತನೆ ಎರಡನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು.

ಪ್ರೀಮ್ಯಾಕ್ ತತ್ವ: ಹೆಚ್ಚು ಒಲವಿರುವ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಒಲವಿರದ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಬಲವರ್ಧಕವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ತತ್ವವಾಗಿದೆ.

ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬಲವರ್ಧಕಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲು **ಪ್ರೀಮ್ಯಾಕ್ ತತ್ವ (Premack principle)**ವು ಸಹಾಯಕ

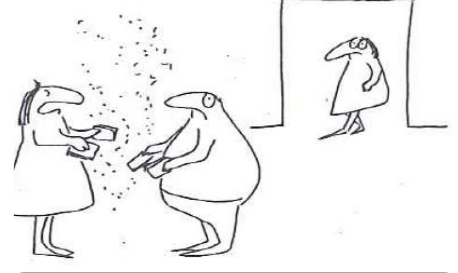
ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿದೆ, ಡೇವಿಡ್ ಪ್ರೀಮ್ಯಾಕ್ (David Premack) (1965) ರವರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಆ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರೀಮ್ಯಾಕ್ ತತ್ವದ ಅನುಸಾರ ಹೆಚ್ಚು ಪುನರಾವರ್ತಿತ ವರ್ತನೆಯು (ಒಲವಿರುವ/ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಚಟುವಟಿಕೆ) ಹೆಚ್ಚು ಪುನರಾವರ್ತಿತವಲ್ಲದ ವರ್ತನೆಗೆ (ಹೆಚ್ಚು ಒಲವಿರದ ಚಟುವಟಿಕೆ) ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಬಲವರ್ಧಕವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ "ಅಜ್ಜಿಯ ನಿಯಮ" ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ: ಅಂದರೆ, ಮೊದಲಿಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿದವನ್ನು ಮಾಡು, ನಂತರ ನೀನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತೀಯೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡು ಎಂಬುದು ಅದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಎಲಿಜಬೆತ್ ತನ್ನ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ್ದಳು. ಮಕ್ಕಳು ತಮಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದ್ದ ವರ್ಕ್‌ಬುಕ್‌ನ ಮೊದಲ ಭಾಗವನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ ನಂತರವೇ ಆಂತರಿಕ ಯುದ್ಧದ ವಾರ್ತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜೊತೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಎಲಿಜಬೆತ್ ಹೇಳಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ತತ್ವದ ಬಳಕೆ ಆಗಿತ್ತು.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರದೇ ಇರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಲವರ್ಧಕಗಳ ಸಾಧ್ಯತೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಬಹುತೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ಮಾತನಾಡುವುದು, ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ ಕೂರದೆ ಅಡ್ಡಾಡುವುದು, ಸ್ನೇಹಿತರ ಬಳಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ (assignments) ಅಥವಾ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಂದ ವಿನಾಯಿತಿ, ನಿಯತಕಾಲಿಕವನ್ನು ಓದುವುದು, ಗಣಕಯಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಅಥವಾ ಆಟವಾಡುವುದು ಇವು ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ನಿಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಬಲವರ್ಧಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಾರ್ಗವೆಂದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ವಿರಾಮದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುವುದು.

ಪ್ರೀಮ್ಯಾಕ್ ತತ್ವವು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಹೆಚ್ಚು ಪುನರಾವರ್ತಿತವಲ್ಲದ (ಹೆಚ್ಚು ಒಲವಿರದ ಚಟುವಟಿಕೆ) ವರ್ತನೆಯು ಮೊದಲು ಸಂಭವಿಸಬೇಕು. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕನೊಬ್ಬ ಪ್ರೀಮ್ಯಾಕ್ ತತ್ವವನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡುವ ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು: ಓಹ್ ಇಲ್ಲ! ಇಂದು ಪುನಃ ನಾವು ವ್ಯಾಕರಣದ ಮೇಲೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆ? ಬೇರೆ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ನಾವು ಈ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸಭಾಭವನದಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಿಸಿದ ಚಲನಚಿತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲು ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಶಿಕ್ಷಕ: ಆದರೆ ಇತರ ತರಗತಿಗಳು ವಾಕ್ಯಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಪಾಠವನ್ನು ನಿನ್ನೆಯೇ ಮುಗಿಸಿದ್ದರು. ನಾವೂ ಸಹ ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಪಾಠವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸದಿದ್ದರೆ, ನಿನ್ನೆ ನಾವು ಪುನರವಲೋಕನ ಮಾಡಿದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ನೀವು ಎಲ್ಲಿ ಮರೆತು ಬಿಡುವಿರೋ ಎಂದು ನಾನು ಹೆದರುತ್ತೇನೆ.



ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು: ಮೊದಲಿಗೆ ಚಲನಚಿತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ನಂತರ, ಈ ಅವಧಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲವೇ?

ಶಿಕ್ಷಕ: ಸರಿ, ಆದರೆ ನೀವು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದಾಗಿ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ.

"ಹೇ, ಒಂದು ನಿಮಿಷ ನಿಲ್ಲು! ನೀನು ಬೋರ್ಡ್ ಒರೆಸುವ ಇರೇಸರ್ ಅನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಾ? ನಾನು ಅದನ್ನೇ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವೆ!

ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಠವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಚಲನಚಿತ್ರದ ಮೇಲಿನ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಒಂದು ಬಲವರ್ಧಕವಾಗಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ತರಗತಿಯು ಇಡೀ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಚಲನಚಿತ್ರದ ಮೇಲೆಯೇ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತ ಉಳಿಯಬಹುದು. ಆ ಚರ್ಚೆಯು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗುತ್ತಿದಂತೆಯೇ ಶಿಕ್ಷಕರು ಅದನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಿ, ಇನ್ನು ವ್ಯಾಕರಣದ ಚರ್ಚೆಗೆ ಮರಳೋಣವೆಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಕೆಲವು ಶಿಕ್ಷಕರು ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುವ ಬಲವರ್ಧಕಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಕೋಷ್ಟಕ 6.2ರಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ನೆನಪಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಬಲವರ್ಧಕವು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗದೇ ಇರಬಹುದು. ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು "ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ" ಪಡೆಯಬಹುದು; ಹೀಗೆ ಅತಿಯಾಗಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬಲವರ್ಧಕವು ತನ್ನ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಕತಜ್ಞರೊಬ್ಬರು ಅರ್ಧ ಶತಕಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿಂದೆ ಕಲಿಸಿದ ತನ್ನ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು 212 ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿರುವ *Stories of Learning/Tributes to Teaching (ಕಲಿಕೆಯ ಕಥೆಗಳು / ಬೋಧನೆಗೆ ಗೌರವ)* ಎಂಬುದನ್ನು ಓದಿರಿ.

ರೂಪಕೊಡುವುದು. ಮೂಲತಃ ಒಂದು ಕೌಶಲವನ್ನು ಬಳಸಲು ತಿಳಿಯದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸತತವಾಗಿ ವಿಫಲಗೊಂಡಾಗ ಏನಾಗುತ್ತದೆ? ಈ ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ:

- ನಾಲ್ಕನೇ ತರಗತಿಯ ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಇತ್ತೀಚಿನ ಗಣಿತ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ/ಳೆ. "ಪುನಃ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಲೆಕ್ಕಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಅಂಕ ದೊರೆತಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರತಿ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲೂ ನಾನೊಂದು ದಡ್ಡ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಗಣಿತವನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ!"
- ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಕಸರತ್ತಿನ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಫ್ಟ್ ಬಾಲ್ ಆಟವನ್ನು ಆಡದೇ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ/ಳೆ. ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಚೆಂಡನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಈಗ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿರುವನು/ಳು.

ಕೋಷ್ಟಕ 6.2 ನೀನು ಏನು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೀಯಾ? ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಸಲಹೆಗಳು

ಹೆಸರು _____ ತರಗತಿ _____ ದಿನಾಂಕ _____

ದಯವಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಪೂರ್ಣ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

1. ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಶಾಲಾ ವಿಷಯಗಳೆಂದರೆ:
2. ನಾನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲು ಇಷ್ಟಪಡುವ ಮೂರು ಸಂಗತಿಗಳೆಂದರೆ:
3. ಪ್ರತಿದಿನ ನನಗೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ 30 ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ನನಗೆ ಇಷ್ಟ ಇರುವುದನ್ನು ಮಾಡಲು ಮುಕ್ತ ಅವಕಾಶವಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಬಯಸುವ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ:
4. ನನ್ನಿಷ್ಟದ ಎರಡು ತಿನಿಸುಗಳೆಂದರೆ:
5. ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದು (ಮೂರು ವಿಷಯಗಳು):
6. ನನ್ನ ಬಳಿ ಒಂದು ಡಾಲರ್ ಇದ್ದರೆ ನಾನು ಕೊಳ್ಳಬಯಸುವುದು:
7. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಾಡಲು ಇಷ್ಟಪಡುವ ಮೂರು ಕೆಲಸಗಳೆಂದರೆ:
8. ನಾನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡುವ ಇಬ್ಬರು ಸಹಪಾಠಿಗಳೆಂದರೆ:
9. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಖುಷಿಕೊಡುವ ವಿಷಯಗಳು (ಮೂರು ವಿಷಯಗಳು).

Source: From *Modification of Child and Adolescent Behavior* (3rd ed), by G.Blackman and A.Silberman.

Published by Wadsworth, Belmont,CA.Copyright @ 1979 by adsworth Publishing Co.Reprinted with permission of the publisher.

Stories of Learning/ Tributes to Teaching

ನನ್ನ ಮೂರನೇ ತರಗತಿಯ ಶಿಕ್ಷಕಿಯು ನಿಜಕ್ಕೂ ಒಂದು ಸಮಗ್ರವಾದ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ರಮವನ್ನು (Comprehensive programme) ಕಲಿಸಿದ್ದರು. ಅವರೊಬ್ಬ ಉತ್ತಮ ಮಾದರಿಯಾಗಿದ್ದರು. . . ಅವರು ಮನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು, ನಾವು ಪುಪಂಚದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನಾದರೂ ಸಾಧಿಸಬಹುದೆಂಬ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಅವರು ಎಲ್ಲಾ ತರಹದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು.

ಅವರು ಪುಸ್ತಕವೊಂದನ್ನು ಓದಿದ್ದರಲ್ಲಿ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ನಗರದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ನನಗೆ ನೆನಪಿದೆ, ಆಗ ನನಗೆ “ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ದಿನ, ನಾನು ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ” ಎನ್ನುವ ಆಲೋಚನೆಯು ಬಂದಿತ್ತು.

ಅವರು ಅಲ್ಲಿನ ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಮತ್ತು ಎಲಿವೇಟರ್‌ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದರು, ಮತ್ತು ನನಗೆ ನಾನು ಸ್ವತಃ ಆ ಎಲಿವೇಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏರುವ ಮತ್ತು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವ ಹಾಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಮಿಸಿಸಿಪ್ಪಿಯ ಗ್ರಾಮೀಣಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ನಾನು ಎಂದೂ ಎಲಿವೇಟರ್ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ!

ಅವರು ಎಂತಹವರೆಂದರೆ, ನಾವು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿದಾಗ ನಮಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉತ್ತೇಜಕಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಅಥವಾ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ತರಗತಿಯಿಂದ ಇಬ್ಬರನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಲು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸವಲತ್ತನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿದ್ದರು - ಬಹುಶಃ ಪ್ರತಿದಿನ ತಪ್ಪದೇ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದು, ಪ್ರತಿದಿನ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಅಥವಾ ಉತ್ತಮ ನಾಗರಿಕರಾಗಿರುವುದು; ಹೀಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಆ ಉಡುಗೊರೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನೀವು ಕೇವಲ 'A' ಶ್ರೇಣಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ನೀವು ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೇನಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು. ಖಂಡಿತ ಅವರು ಒಂದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದರು ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ರೀತಿಯೇ ಹಾಗಿತ್ತು, ಎಲ್ಲರೂ ವಿಜೇತರು, ಯಾರೂ ಸೋಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರೆ ಅವರು ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರು ನಮಗೆ ಊಟದ ಮೇಜನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು, ನಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಊಟದಿಗೇ (ಊಟ ಮಾಡಲು ಬಳಸುವ ಚಾಕು, ಮುಳ್ಳುಚಮಚಗಳಂತಹ ಸಾಧನಗಳು) ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ನಮಗೆ ಮುಳ್ಳು ಚಮಚಗಳನ್ನು ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಚಮಚಗಳು ಹಾಗೂ ಚಾಕುವನ್ನು ಬಲಬದಿಯಲ್ಲಿ ಇಡಲು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

- ವರ್ಜಿ ಬಿನ್‌ರ್ಡ್, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಲಹೆಗಾರ, ರಿಚ್‌ಮಂಡ್ ವರ್ಜೀನಿಯಾ
(Virgie Binford, Educational Consultant, Richmond Virginia)

Source: From *Mentors, Masters and Mrs MacGregor* (pp. 229-230) by J.Bluestein.Copyright@1995 by Health Communications. Adapted by permission of the publisher.

ಎರಡೂ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನದ ಅಂತಿಮ ಫಲಿತಾಂಶವು ಸಾಕಷ್ಟು ಉತ್ತಮವಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ - ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ತರಗತಿ, ವಿಷಯ, ಬಹುಶಃ ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ಶಾಲೆಯನ್ನೇ ದ್ವೇಷಿಸಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಒಂದು ವಿಧಾನವೆಂದರೆ ರೂಪಕೊಡುವ (shaping) ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವಾಗಿದೆ, ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ನಿರಂತರವಾದ ಸಮಸಾಮೀಪ್ಯ (successive approximations) ಎಂದೂ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ರೂಪಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಗಾಗಿ ಕಾಯುವ ಬದಲು ಅವರ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಬಲವರ್ಧನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಿ

ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ™

ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು

ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು/ನಿರುತ್ತಾಹಗೊಳಿಸುವುದು (1. B2)

ತರಗತಿಯೊಳಗಿನ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಅಥವಾ ನಿರುತ್ತಾಹಗೊಳಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ತಂತ್ರಗಳ ಸೂಕ್ತ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಈ ರೀತಿಯ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸೀಮಿತತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರಿತರಬೇಕು.

ರೂಪಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಬೇಕೆಂದರೆ ಮೊದಲಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಸಾಧಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ ಕೊನೆಯ ಸಂಕೀರ್ಣ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರು ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ ಹಂತಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಸಣ್ಣ ಹಂತಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಒಂದು ವಿಧಾನವೆಂದರೆ **ಕಾರ್ಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ (task analysis)** ಮಾಡುವುದು. ಮೂಲತಃ ಇದನ್ನು ಆರ್. ಬಿ. ಮಿಲ್ಲರ್ (R.B. Miller) (1962) ರವರು ಸೈನಿಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ತರಬೇತುಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲೆಂದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ

ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ್ದೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮಿಲ್ಲರ್‌ರವರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ, ಅಂದರೆ ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿರುವವನು (ಅಥವಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು) ತರಬೇತಿಯ ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಥವಾ ಘಟಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಏನನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದರ ವಿವರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಆತನನ್ನು ಅಂತಿಮ ಗುರಿಯತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಂತೆ ಹಂತಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸುವುದು. ಈ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವು ಕೌಶಲಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಉಪಕೌಶಲಗಳು ಮತ್ತು ಉಪ-ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ವರದಿಯನ್ನು (Position paper) ಬರೆಯಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿರಿ. ಶಿಕ್ಷಕರು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸದೇ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ವರದಿಯನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿದರೆ ಏನಾಗಬಹುದು? ಕೆಲವು

ರೂಪಕೊಡುವುದು: ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಗುರಿ ಅಥವಾ ವರ್ತನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಗತಿಯ ಪ್ರತಿ ಚಿಕ್ಕ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನೂ ಬಲವರ್ಧಿಸುವುದು.

ನಿರಂತರವಾದ ಸಮಸಾಮೀಪ್ಯ: ಸಂಕೀರ್ಣ ವರ್ತನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಸಣ್ಣ ಘಟಕಗಳು.

ಕಾರ್ಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ: ಒಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮೂಲ ಕೌಶಲಗಳು ಮತ್ತು ಉಪಕೌಶಲಗಳು ಎಂದು ಶ್ರೇಣಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಮುಖಾಂತರ ಹುಡುಕುವುದು ತಿಳಿದಿರದೇ ಇರಬಹುದು. ಅವರು ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಬಹುದು ಮತ್ತು ನಂತರ ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಲೇಖನಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಓದಿ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಬರೆಯಬಹುದು.

ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಪಿಗೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳನ್ನು, ವಿಷಯಾನುಸೂಚಿಯನ್ನು, ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯನ್ನು ಬಳಸಲು ಗೊತ್ತಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ಕೊನೆಯ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರಬಹುದು. ಅವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಚಾರಗಳ ಸಾರಾಂಶಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ಉದ್ದನೆಯ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಡಬಹುದು. ಇನ್ನೊಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಗುಂಪು ತೀರ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ಬರಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ಅವರ ಲಿಖಿತ ಮಂಡನೆಗಳು ಗೊಂದಲಮಯವಾಗಿದ್ದು ವ್ಯಾಕರಣಬದ್ಧವಾಗಿರದ ಕಾರಣ ಅವರು ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇರಬಹುದು. ಪ್ರತಿ ಗುಂಪುಗಳು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ವಿಫಲರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಒಂದು ಕಾರ್ಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಅಂತಿಮ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪಲು ಇರುವ ಹಂತಗಳ ತಾರ್ಕಿಕ ಅನುಕ್ರಮವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಹಂತಕ್ಕೆ ತೆರಳುವ ಮುನ್ನ ಅಗತ್ಯ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಅನುಕ್ರಮದ ಅರಿವು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರು ಗುರುತಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು

ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

1. ತರಗತಿಯ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ಅವರದುರು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುವಾಗ, ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮುರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುವುದು.
2. ಎರಡನೆಯ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ: "ನೀನು ಪ್ರಸ್ತುತವನ್ನು ನೋಡಿ ಉತ್ತರವನ್ನು ನಕಲು ಮಾಡಿರುವುದಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ನಾನು ನಿನಗೆ ಪುನಃ ಬರೆಯಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ."
3. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಉದಾ: ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯ, ಮನೆ-ಪಾಠ ಕೆಲಸ ಅಥವಾ ಕಿರುಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ವಿನಾಯಿತಿ ಅಥವಾ ಮಹತ್ವದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಂಕಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹೊಸ ಅಭ್ಯಾಸ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಹೊಸ ಕೌಶಲವನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಲವರ್ಧನೆ ನೀಡಿರಿ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

1. ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಜೀವನದ ಮೊದಲ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಸರಿ ಇರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ.
2. ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಬಲವರ್ಧಿಸಿ. "ಮೊದಮೊದಲಿಗೆ ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಹೊಸ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಲು ಧೈರ್ಯ ತೋರಿದರೆ ಕಿಸಿ ಕಿಸಿ ನಗುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯ ಮಾಡೋಣ".

ಹೊಸ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿದ ನಂತರ ಆ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಒಂದು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಅನುಸೂಚನೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬಲವರ್ಧನೆ ಮಾಡಿರಿ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

1. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ನೀಡಿ.
2. ಚಿಕ್ಕದಾದ, ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಂಕಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಲಿಖಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ತರಗತಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಉತ್ತರಿಸಲೇಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಉತ್ತರಿಸಿದರೆ, ಉತ್ತಮ ಉತ್ತರವು ಅವರ ಸಮಿಸ್ಕರಿಸಿದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಂಕಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
3. ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆಗಿಂದಾಗ ಶ್ಲಾಘನೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಅವರನ್ನು ಲಘುವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಡಿ.

ಹೊಸ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸುಳಿವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

1. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಡಲು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯಮಯ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರಿ.
2. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಿತ್ಯವೂ ತರಗತಿಗೆ ಬರುವಾಗ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಪರಿಕರಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಪ್ಪುಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆದಿಟ್ಟು, ವರ್ಷಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತರಗತಿಯೊಳಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರ ಗಮನವನ್ನು ಅದರತ್ತ ಸೆಳೆಯಿರಿ.

ಆಗಾಗ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಕೊಡುವಂತಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಅವರು ಉತ್ತಮವಾದದ್ದೇನೋ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದಾದ ಶ್ಲಾಘನೆ, ಸವಲತ್ತುಗಳು, ಅಥವಾ ಇತರೆ ಪ್ರತಿಫಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

1. ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮಯಾನುಸಾರ ತರಗತಿಯ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪುನರವಲೋಕನ ಮಾಡಿ.
2. ಬಲವರ್ಧನೆಗೆ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿ ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಪ್ರತಿಫಲ ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ.

ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಬಲವರ್ಧಕಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

1. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಬಲವರ್ಧಕಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಸೂಚಿಸಲಿ ಅಥವಾ "ವಾರದ ವಿಶೇಷ" ಬಲವರ್ಧಕಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ "ಪಟ್ಟಿ" ಇದರ ಅವುಗಳಿಂದ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ.
2. ಹೊಸ ಹೊಸ ಬಲವರ್ಧಕಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಇತರ ಶಿಕ್ಷಕರು ಅಥವಾ ಪಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡಿ.

ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬಲವರ್ಧಕಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರೀಮ್ಯಾಕ್‌ರವರ ತತ್ವವನ್ನು ಬಳಸಿ

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

1. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.
2. ಯಾವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಜೊತೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅವಕಾಶವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಬಲವರ್ಧಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೃಂಭೋಲ್ವ್ಸ್ ಮತ್ತು ಕೃಂಭೋಲ್ವ್ಸ್ (1972)ರವರು ರೂಪಕೊಡುವುದರ ಮೂರು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳು ಹೀಗಿವೆ: (1) ಪ್ರತಿ ಉಪ-ಕೌಶಲಕ್ಕೂ ಬಲವರ್ಧನೆ ಮಾಡಿ, (2) ನಿಖರತೆಯಲ್ಲಿ ಆದ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ, ಮತ್ತು (3) ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಅಥವಾ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಬಲವರ್ಧಿಸುವುದು. ರೂಪಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಿರಂತರತೆ, ತಾಳ್ಮೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ನಿಖರತೆ, ತೀವ್ರ ಗತಿ, ಅಥವಾ ಪರಿಣಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ರೂಪಕೊಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸುಳಿವು ನೀಡುವಂತಹ ಸರಳ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಯಶಸ್ಸು ಸಾಧಿಸುವಂತಹವುಗಳಿಗೆ ಇದನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡಬಾರದು.

ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಅಭ್ಯಾಸ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಒಂದು ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ತನೆಗೆ ಬದಲಾಗಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವೇ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಅಭ್ಯಾಸ (positive practice). ಈ ವಿಧಾನವು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ತಪ್ಪುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದಾಗ ಅವರು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬೇಗ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಸರಿಯಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು (Gibbs (ಗಿಬ್ಸ್) & Luyben (ಲ್ಯೂಬೆನ್), 1985; Kazdin (ಕ್ಯಾಜ್ಡಿನ್), 1984). ಇದೇ ತತ್ವವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತರಗತಿಯ ನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸದೇ ಇರುವಾಗ ಅಥವಾ ಮುರಿದಾಗ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಬದಲಾಗಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸರಿಯಾದ ಪರ್ಯಾಯ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಬಹುದು.

ಮೇಲೆ ನೀಡಲಾಗಿರುವ 'ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು' ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳ ಸಾರಾಂಶವಾಗಿದೆ.

ಅನಪೇಕ್ಷಿತ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವುದು

ನೀವು ಸಕಾರಾತ್ಮಕತೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿ ಎಷ್ಟೇ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಕೆಲವು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನಪೇಕ್ಷಿತ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಇತರ ವಿಧಾನಗಳು ವಿಫಲಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಅಥವಾ ವರ್ತನೆಯೇ ಬಹಳ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಅದು ನೇರ ಕ್ರಮ

ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಅಭ್ಯಾಸ: ತಪ್ಪುಗಳಾದ ನಂತರ ಕೂಡಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದು.

ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಬೇಡುತ್ತದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ, ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆ, ಅತಿರೇಕ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಸಂಭವಿಸದಂತೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ (satiation), ವಾಗ್ಗಂಡನೆಗಳು, ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಂಭವನೀಯ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಿ

ನಿಮ್ಮ ಬೋಧನಾ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ

ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳು: ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯ ಶಿಕ್ಷಕಿಯು ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಯಾವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮತ್ತು ಅಸಡ್ಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಾಡುವರೋ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮುಕ್ತ ಆಯ್ಕೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪುನಃ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯ ಶಿಕ್ಷಕಿಯು ಒಬ್ಬ ಸಿಟ್ಟಾಗಿರುವ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ನೀನು ಕಿಕ್‌ಬಾಲ್ ಆಟವನ್ನು ಆಡಬೇಕೆಂದರೆ ಸಂಗಡಿಗರೊಂದಿಗೆ ವಾದಿಸದೇ ಆಡಲು ಕಲಿಯಬೇಕು, ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ ನೀನು ಮರದ ಬಳಿಯೇ ಕುಳಿತಿರಬೇಕು.

ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆ. ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ: ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ರಿಯೆಯು ಅಹಿತಕರ ಘಟನೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಅಥವಾ ತಪ್ಪಿಸಿದರೆ, ಅದೇ ರೀತಿಯ

ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ರಿಯೆಯು ಪುನಃ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು. ಎಲಿಜಬೆತ್‌ನ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆಯು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ತರಗತಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಗೊಣಗುವಿಕೆ ಮತ್ತು ದೂರುಗಳು ಬಂದಾಗ ತನ್ನ ತರಗತಿ ಪರಿಶೋಧನೆಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದರು, ಆಗ ಆಕೆಯ ವರ್ತನೆಯು ನಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬಲವರ್ಧನೆ ಆಯಿತು. ನಂತರ ಆಕೆ ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಅಹಿತಕರವಾದ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಳು, ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ದೂರುಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಕಲಿತರಬಹುದು.

ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಕಲಿಕೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೂ ಬಳಸಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಮಾಡಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಹಿತಕರವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ವರ್ತನೆ ಸುಧಾರಣೆಗೊಂಡರೆ ಅವರು ಆ ಸನ್ನಿವೇಶದಿಂದ "ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು" ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ:

ಶಿಕ್ಷಕರು ಮೂರನೇ ತರಗತಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ : "ನೀವು ಬಳಕೆ ಮಾಡಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪುನಃ ಅದರ ಜಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟು, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಗಲಾಟೆ ಮಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ, ನಾವು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನಾವು ನಮ್ಮ ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದು.

ತರಗತಿಯೊಳಗಿನ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಿರಳವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರು: "ನೀನು ನಿನಗೆ ನೀಡಿರುವ ನಿಯೋಜಿತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ಸಭಾಭವನದಲ್ಲಿರುವ ನಿನ್ನ ತರಗತಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಮುಗಿಸುವವರೆಗೂ ನೀನು ಅಧ್ಯಯನದ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ರೀತಿಯ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನದ ಸಫಲತೆಯು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಒಬ್ಬ ನಿಜವಾದ ವರ್ತನಾವಾದಿಯು ಈ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಬಹುದು. ಶಿಕ್ಷಕರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಂತೆ ಅವರು ಸರಿಯಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡುವವರೆಗೂ ಅವರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಶಾಕ್ ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ಅವರ ವರ್ತನೆ ಸುಧಾರಿಸಿದ ನಂತರ ಅದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ವರ್ತನೆಯು ಸುಧಾರಣೆಯಾದಾಗ ಅಹಿತಕರ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಸುಧಾರಣೆಯಾಗುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಈ ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆ ಎಂದು ಏಕೆ ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನೀವು ಆಲೋಚಿಸಬಹುದು. ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುವುದು ಅಥವಾ ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತರಗತಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳದೇ ಇರುವುದು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಶಿಕ್ಷೆಯೇ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿ ನಿದರ್ಶನದಲ್ಲಿಯೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದರತ್ತ ಗಮನ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ (ಬಳಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿಡುವುದು ಅಥವಾ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸುವುದು). 'ಅಪೇಕ್ಷಿತ ವರ್ತನೆಯು ಸಂಭವಿಸಿದ ಕೂಡಲೆಯೇ' ಅಹಿತಕರವಾದದ್ದನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕುವ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಕರು ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ (ಬಲವರ್ಧಿಸುತ್ತಾರೆ). ಒಂದು ಪ್ರಚೋದಕವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕುವುದು ಅಥವಾ "ಕಳೆಯುವುದನ್ನು" ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು.

ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆಯು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡಲೂ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ತರಗತಿ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುವುದು ಅಹಿತಕರ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು, ಆದರೆ ಪ್ರತಿ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿಯೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಉಚಿತ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ತೋರಿದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಅಹಿತಕರ ಸನ್ನಿವೇಶವು ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ, ಘಟನೆಯ ನಂತರ ಶಿಕ್ಷೆ ಆಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಅದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸುವುದಾಗಲೀ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಿಲ್ಲ.

ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆಗೆ ಹಲವಾರು ನಿಯಮಗಳಿವೆ: ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಬೇಕು. ಒಣ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಬೇಡಿ. ನಿಮ್ಮ ಅಹಿತಕರ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ದೂರುಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಅನುಸರಣೆ ಮಾಡಿ. ಕ್ರಿಯೆಯ ಮೇಲೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿ, ಕೇವಲ ಭರವಸೆಗಳ ಮೇಲಲ್ಲ. ಒಂದೊಮ್ಮೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮುಂದಿನ ಬಾರಿ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುವುದಾಗಿ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದಾಗ ಅಹಿತಕರ ಸನ್ನಿವೇಶವು ಕೊನೆಗೊಂಡರೆ ಅಲ್ಲಿ ನೀವು ಭರವಸೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬಲವರ್ಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿಯೇ ಹೊರತು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರುವುದರಲ್ಲಲ್ಲ (ಕ್ರಂಬೋಲ್ಟ್ & ಕ್ರಂಬೋಲ್ಟ್, 1972; ಓಲಿಯರಿ, 1995).

ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಿ

ನಿಮ್ಮ ಬೋಧನಾ ಅಧಿಕಾರಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ

ಅತಿರೇಕದ ವಿಧಾನ: ಆರನೇ ತರಗತಿಯ ಶಿಕ್ಷಕಿಯು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೊಬ್ಬಳು ಹಾಳೆಯಲ್ಲಿ ವಿಮಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಆ ಹಾಳೆಗಳು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ವಿಮಾನವನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಮೊದಲ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ವಿಮಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಮೋಜಿನ ಕಲಸೆ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ, ಆದರೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಆಯಾಸಗೊಂಡು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಅನುಭವ ನಂತರ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯು ತನ್ನ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾರ್ಯಾವಧಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು.

ಅತಿರೇಕದ (ವಿಧಾನ).

ಸಮಸ್ಯಾ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾರ್ಗವೆಂದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಾಕೆನ್ನಿಸುವವರೆಗೂ ಆ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ತಾವೇ ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ಮುಂದುವರೆಸಲು ಬಿಡುವುದು. ಈ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು **ಅತಿರೇಕದ (ವಿಧಾನ) (satiation)** ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಜಾಗೃತೆಯಿಂದ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕು. ಕೆಲವು ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುವುದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಅಥವಾ ಸಂವೇಗಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹಾನಿಕಾರಕ ಅಥವಾ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿಯೂ ಇರಬಹುದು.

ಅತಿರೇಕ ವಿಧಾನದ ಸೂಕ್ತ ಬಳಕೆಯ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂದರೆ ಕ್ರಂಬೋಲ್ಟ್ ಮತ್ತು ಕ್ರಂಬೋಲ್ಟ್ (1972) ರವರು ನೀಡಿರುವುದು. ಒಂಬತ್ತನೇ ತರಗತಿಯ ಬೀಜಗಣಿತ ತರಗತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವಿಚಿತ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಕರು ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಅತಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದಂತೆ ನಟಿಸಿ, ನಂತರ ಇಡೀ ತರಗತಿಗೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದರು. ಮೊದಲಿಗೆ ಜೋರಾಗಿ ನಗುವ ಮತ್ತು

ಅತಿರೇಕದ (ವಿಧಾನ): ಒಬ್ಬನ ಆಸಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಬಿಂದು ಅತಿರೇಕ ಆಗಿ ಆತನಿಗೆ ಅದು ಇನ್ನು ಸಾಕು ಎನ್ನಿಸುವವರೆಗೆ ಸಮಸ್ಯಾ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಬೇಡುತ್ತದೆ.

ತರಗತಿಗೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದರು. ಮೊದಲಿಗೆ ಜೋರಾಗಿ ನಗುವ ಮತ್ತು

ಹಾಸ್ಯದ ವಾತಾವರಣ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಒಂದು ನಿಮಿಷದ ನಂತರ ಅದು ನಿಂತಿತು ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಶಿಕ್ಷಕರು ಎಲ್ಲರೂ ಇದನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿ ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು. ಐದು ನಿಮಿಷಗಳ ನಂತರ ಹಲವಾರು ದಣಿದ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಗಳು ಹೊರಬಂದವು, ಆಗ ಶಿಕ್ಷಕರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಪುನಃ ಆ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಚೆಂಡು ಎಸೆಯುವ ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ.

ನಕಾರಾತ್ಮಕ ವರ್ತನೆಯು ತರಗತಿಯ ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಅಂತಹ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲು ಅನುಮತಿಸಬಹುದು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸುವವರೆಗೂ. ಶಿಕ್ಷಕರು ಸುಮ್ಮನೆ ಈ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಕೂಡಾ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಬಹುದಾದ ಒಂದು ವರ್ತನೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವುದು ಸಹಾ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಡಿ.

ಅತಿರೇಕ ವಿಧಾನದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ಶಿಕ್ಷಕರು ತಾವು ಸೋಲದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಬೇಕು. ನೀವು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಲು ಹೊರಟಿರುವ ವರ್ತನೆಯು ಪುನರಾವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುವ ವರ್ತನೆಯಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಲಾದ ಬೀಜಗಣಿತದ ಶಿಕ್ಷಕರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ "ನಾನು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಚೆಂಡಾಟವನ್ನು ಆಡುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು 500 ಬಾರಿ ಬರೆಯಲು ಹೇಳಿದ್ದರೆ, ಮಕ್ಕಳು ಚೆಂಡು ಎಸೆಯುವುದರ ಬದಲಾಗಿ ಬರೆಯುವುದರಿಂದ ಅತಿರೇಕವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ವಾಗ್‌ಡನೆಗಳು. ನನ್ನ ಮಗಳು ಓದುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ *Junction Journal* (ಜಂಕ್ಷನ್ ಜರ್ನಲ್) ನಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ನಾಲ್ಕನೇ ತರಗತಿಯ ಮಗುವೊಂದು ಬರೆದಿರುವ "ಏಕೆ ನಾನು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂಬ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಮುಂದಿನ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಓದಿದೆ: "ನಾನು ನನ್ನ ಶಿಕ್ಷಕಿಯನ್ನೂ ಸಹ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಅವರು ನನಗೆ ಕಲಿಯಲು ಮತ್ತು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. . . ಅವರು ಯಾರೊಂದಿಗಾದರೂ ಕೋಪಗೊಂಡಾಗ ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಅವರು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವವರ ಮುಂದೆ ಹಾಗೆ ಕಿರುಚುವುದಿಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕರೆದು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ."

ತರಗತಿಯ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯುಂಟು ಮಾಡುವಂತಹ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಡಮೆ ಮಾಡಲು ಜೋರಾದ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಾಗ್‌ಡನೆಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಮೃದುವಾದ ಖಾಸಗಿ **ವಾಗ್‌ಡನೆ (reprimands)**ಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಡ್ಯಾನ್ ಓಲಿಯರಿ (Dan O'Leary) ಮತ್ತು ಅವರ ಸಹವರ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಮೂಲಕ

ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸಿ

ನಿಮ್ಮ ಬೋಧನಾ ಅಧಿಕಾರಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ

ಮೃದು ವಾಗ್‌ಡನೆಗಳು: ಮಿಸ್ ಮೆಕಾರ್ಮಿಕ್ (McCormick) ರವರ ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಓದುವ ಕೆಲಸ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಕೆನ್ನಿ ಎಂಬ ಮಗುವು ತನ್ನ ಪುಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಗಮನಿಸಿದರು. ಅವರು ಮಕ್ಕಳ ಒಂದು ಗುಂಪಿನೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, "ಕೆನ್ನಿ ನಿನ್ನ ಗಮನ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಇದೆ; ನೀನು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಹರಿಸು" ಎಂದು ಅವರು ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ಕೂಗಿ ಹೇಳಬಹುದಿತ್ತು, ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ ಮುಜುಗರ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಮಕ್ಕಳ ಗಮನಕ್ಕೂ ಅಡ್ಡಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಅವರು ಆ ಮಗುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವನು ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಕಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರು ಮತ್ತು ಈ ಕಥೆಯು ಹೇಗೆ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡಿತು ಎಂದು ತಿಳಿಸಲು ಹೇಳಿದರು. ಅವರು ಮಗುವಿಗೆ ಮುಜುಗರವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡದೆಯೇ ತನ್ನ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಕೆನ್ನಿಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಕಥೆಯ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲು ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು.

ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದಾರೆ (O'Leary (ಓಲಿಯರಿ), Kaufman (ಕಾಫ್ಮನ್), Kass (ಕ್ಯಾಸ್), & Drabman (ಡ್ರಾಬ್ಮನ್), 1970). ಓರ್ವ ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಬೈಯುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪಾಠದ ನಡುವೆ ಅಡ್ಡಿ ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತರಗತಿಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಕಿಯು ಜೋರಾದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದಾಗ ಅಂತಹ ವರ್ತನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋದದ್ದು ಅಥವಾ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂತು. ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಅಸಭ್ಯ ವರ್ತನೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾನ್ಯತೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಋಷಿಪಡುತ್ತಾರೆ. ವಾಗ್ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಬಳಸದೇ ಇದ್ದರೆ ಮತ್ತು ತರಗತಿ ವಾತಾವರಣವು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹಪರವಾಗಿದ್ದರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾರೆ (Kaplan (ಕ್ಯಾಪ್ಲನ್), 1991; Van Houten (ವ್ಯಾನ್ ಹೌಟನ್) & Doleys (ಡಾಲೀಸ್), 1983).

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ದಂಡನೆ. ದಂಡವನ್ನು ಪಾವತಿಸಿರುವ ಅನುಭವ ಯಾರಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆಯೋ ಅವರಿಗೆ **ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ದಂಡನೆ (response cost)**ಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಪರಿಚಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೆ ಜನರು ಕೆಲ ಬಲವರ್ಧಕಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ (ಹಣ, ಸಮಯ, ಸವಲತ್ತುಗಳು). ಒಂದು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ದಂಡನೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅನೇಕ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು. ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ತರಗತಿ ನಿಯಮವನ್ನು ಮುರಿದರೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ತರಗತಿಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಗುರುತು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದ ಪ್ರತಿ ಗುರುತಿಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳ ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವನು. ದೊಡ್ಡ ಮಕ್ಕಳಿಗಾದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಗುರುತುಗಳೆಂದರೆ, ತರಗತಿಯ ಸಂಗಡಿಗರೊಂದಿಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಅಥವಾ ಶಾಲಾ ಪ್ರವಾಸ ಹೋಗುವ ಸವಲತ್ತನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದೇ ಅರ್ಥ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅನಪೇಕ್ಷಿತ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಡಮೆ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ವಿವಾದಾತ್ಮಕ ವರ್ತನಾ ವಿಧಾನವೆಂದರೆ ಅಂತಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು **ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ**

ಮಾಡುವ (social isolation) ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಬಲವರ್ಧನೆಯ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು **ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವ (time out) ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ** ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಅತಿಯಾಗಿ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು 5 ರಿಂದ 10 ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ತರಗತಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಇದು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಯಾರು ಇಲ್ಲದ ಒಂದು ಖಾಲಿ ಮತ್ತು ಬೇಸರ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಂಟಿಯಾಗಿ ಇರಿಸಲಾಗುವುದು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಇತರ ಜನರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಒಬ್ಬನೇ ಬೇರೆ ಇರುವ ಶಿಕ್ಷಕಿಯ ಆತನ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಸಂಭವಿಸದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ (ಓಲಿಯರಿ & ಓಲಿಯರಿ, 1976). ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರ ಕಚೇರಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವುದು ಅಥವಾ ದಿನಾ ನಡೆಯುವ ತರಗತಿಯ

ವಾಗ್ವಂದನೆ: ಅನುಚಿತ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಟೀಕಿಸುವುದು; ಖಂಡನೆಗಳು.

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ದಂಡನೆ: ಬಲವರ್ಧಕಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ: ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿಯುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು 5 ರಿಂದ 10 ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ತರಗತಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವುದು.

ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ: ಅಂದರೆ ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುವುದು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುವಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ತನ್ನ ತರಗತಿಯಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾವಧಿಯವರೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸುವುದಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೂಲೆಯೊಂದರ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸುವಂತಹ ಶಿಕ್ಷೆಗಳು ಖಾಲಿ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸುವ ಶಿಕ್ಷೆಯಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೆಲವು ಎಚ್ಚರಿಕೆಗಳು. ಕೇವಲ ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ವರ್ತನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ, ನೀವು ಶಿಕ್ಷೆಯ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವಾಗ ಅದನ್ನು ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಯೋಜನೆಯ (two pronged attack) ಭಾಗವಾಗಿಸಬೇಕು. ಮೊದಲನೆಯ ಉದ್ದೇಶವು ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಅನಪೇಕ್ಷಿತ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದಾಗಿದ್ದರೆ, ಎರಡನೆಯ ಉದ್ದೇಶ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ನಿಜವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದು ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಆ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ವರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು. ಹೀಗೆ, ಸಮಸ್ಯಾ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಪರ್ಯಾಯ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸಶಕ್ತಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಪುಟ 216 ರಲ್ಲಿನ 'ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸೂಚಿಯು' ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಬಳಕೆ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಸ್ವತಃ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ

ಅನ್ವಯಿತ ವರ್ತನಾ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿನ ಹಂತಗಳು ಯಾವುವು?

ಪ್ರೀಮ್ಯಾಕ್ ತತ್ವವು ಬಲವರ್ಧಕಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಹೇಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ?

ರೂಪುಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯ ವಿಧಾನವು ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ?

ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಿರುವ ಕೆಲವು ಎಚ್ಚರಿಕೆಗಳು ಯಾವುವು?

ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು

ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡುವುದು

ಶಿಕ್ಷೆಯ ಬದಲಿಗೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಬಳಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

1. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ತಲುಪಿದಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಅಹಿತಕರ ಸನ್ನಿವೇಶದಿಂದ (ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದು, ವಾರಕ್ಕೂಮ್ಮೆ ಗಣಿತ ಪರೀಕ್ಷೆ ಹೀಗೆ) ವಿನಾಯಿತಿ ಪಡೆಯಲು ಸಹಾಯಮಾಡಿ.
2. ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಾಯ ಹಾಕಿ, ಭರವಸೆಯ ಮೇಲಲ್ಲ. ಒಪ್ಪಂದದ ಕರಾರುಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವಂತೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಿಮ್ಮ ಮನವೊಲಿಸಲು ಬಿಡಬೇಡಿ.

ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸುಸಂಗತವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸಿ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

1. ಯಾವ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲು ನೀವು ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರೋ ಆ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಅಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಬಲಪಡಿಸುವ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಬೇಡಿ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಂದಿಗಿನ ತಿಕ್ಕಾಟವನ್ನು ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ, ಇದರಿಂದ ಇತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಶಿಕ್ಷಕರೊಂದಿಗಿನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ತಿಕ್ಕಾಟದಲ್ಲಿ ತಾವು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಯಕರಾಗುವುದು ತಪ್ಪುತ್ತದೆ.
2. ತರಗತಿಯ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮುರಿಯುವುದರ ಪರಿಣಾಮವೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಕಿರಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತರಗತಿಯ ಮುಖ್ಯ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ, ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತರಗತಿಯ ಮುಖ್ಯ ನಿಯಮಗಳು ಹಾಗೂ ಅದರ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅವರ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ.
3. ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮೊದಲು ಕೇವಲ ಒಂದೇ ಬಾರಿ ತಮಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿರಿ. ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಶಾಂತ ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿ ಮತ್ತು ನಂತರ ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡಿರಿ.
4. ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ವಿವೇಚಿಸಿ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಮತ್ತು ತಕ್ಷಣ ನೀಡಲೇಬೇಕು ಎನಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಿ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ, ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಭಾವದ ಮೇಲಲ್ಲ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

1. ಶಾಂತವಾಗಿ, ಆದರೆ ದೃಢವಾದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಖಂಡಿಸಬೇಕು.
2. ಪ್ರತಿಕಾರ ಅಥವಾ ಚುಚ್ಚುವಂತಹ ಮಾತುಗಳು ಅಥವಾ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಬಳಸದಿರಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ಆಡಿದ ಅದೇ ನಿಮ್ಮ ವ್ಯಂಗ್ಯದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೀವು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಬಹುದು.
3. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಮೇಲಿನ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಬದಲಾಗಿ ಆತನ/ಆಕೆಯ ಸಮಸ್ಯಾ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವುದರ ಮೇಲೆ ಒತ್ತುಕೊಡಿ.

ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿ

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

1. ತರಗತಿಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಉಂಟುಮಾಡದಿರುವಂತಹ ಸಣ್ಣ ಅನುಚಿತ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ, ಅಥವಾ ಅಸಮ್ಮತಿಯ ನೋಟವನ್ನು ಬೀರುವುದರ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆ ಅನುಚಿತ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ.
2. ಅನುಚಿತ ವರ್ತನೆಗೆ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ - ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವುದು) ಮನೆ-ಪಾಠ ಕೆಲಸವನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಬಳಸದಿರಿ.
3. ಸಹಪಾಠಿಗಳ ಸ್ವೀಕೃತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಅನುಚಿತ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ತೋರಿದರೆ, ಅವನನ್ನು ಆ ಸ್ನೇಹಿತರ ಗುಂಪಿನಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕುವುದು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರಬಹುದು, ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಬಲವರ್ಧನೆ ಮಾಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
4. ಈ ಸಮಸ್ಯಾ ವರ್ತನೆಯು ಮುಂದುವರಿದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ತೂಗಿನೋಡಿ ಮತ್ತು ಹೊಸ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬಳಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ. ನಿಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷೆಯು ನಿಜಕ್ಕೂ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಿರದೇ ಇರಬಹುದು ಅಥವಾ ನೀವು ಅನುಚಿತ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಅಜಾಗರೂಕವಾಗಿ ಬಲಪಡಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು.

ಅನುವಾದ: ರೇಖಾ ಚೌಹಾನ್
ಪರಿಶೀಲನೆ: ಪ್ರಜ್ಞಾ ಶಾಸ್ತ್ರಿ